

Satakunnan
hyvinvointialue

Arviointikertomus 2024

Tarkastuslautakunta 6.5.2025

Sisältö

1. Yhteenveto tilivuodesta	4	3. Tavoitteet ja niiden toteutuminen	21
1.1. Puheenjohtajan katsaus	5	3.1. Strateginen perusta	22
1.2. Yhteenveto tarkastuslautakunnan havainnoista	9	3.2. Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle	23
2. Tarkastustoiminta	10	3.3. Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen	25
2.1. Yleistä	11	3.3.1. Käyttötalous	25
2.2. Tarkastuslautakunta	12	3.3.2. Investoinnit	29
2.3. Tarkastuslautakunnan toiminta	14	3.3.3. Talouden tunnusluvut	30
2.4. Vuoden 2023 arviointikertomuksen käsittely	16	3.3.4. Henkilöstö	31
2.4.1. Lausunto hyvinvointialueen arviointikertomuksesta vuodelta 2023	16	3.3.5. Potilasturvallisuus ja asiakastyytyväisyys	33
2.5. Sisäinen tarkastus	19	3.4. Toiminnalliset sitovat tavoitteet toimialoille	35
2.6. Tilintarkastus	20	3.4.1. Lasten, nuorten ja perheiden toimialue	35
		3.4.2. Aikuisten toimialue	36
		3.4.3. Ikääntyneiden toimialue	37
		3.4.4. Erityis- ja sairaalapalveluiden toimialue	38
		3.4.5. Pelastuslaitos	40
		3.5. Tuloksen käsittely ja talouden tasapainotus	42
		3.6. Konsernitavoitteiden toteutuminen	43

4. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	44
4.1. Selonteko sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä	45
4.2. Merkittävimmät riskit	46
5. Muut havainnot	47
5.1. Psykiatria	48
5.2. Lasten ja nuorten hyvinvointi	55
5.3. Vammaispalvelut	59
5.4. Tiedolla johtaminen	62
5.5. Digitaaliset palvelut	65
5.6. Muutosjohtamisesta tehty selvitys	68

1. Yhteenveto tilivuodesta

1.1. Puheenjohtajan katsaus

Tarkastelun kohteet

Tarkastuslautakunnan arviointi keskittyy siihen, miten tavoitteisiin on päästy ja mitä tulokset kertovat toiminnan vaikuttavuudesta. Arviointityössä verrataan aluevaltuuston asettamia tavoitteita, aluehallituksen antamaa selvitystä ja tarkastuslautakunnan omia havaintoja. Tämä vertailu auttaa tunnistamaan onnistumisia ja kehityskohteita ja on ensimmäisen aluevaltuustokauden viimeinen.

En tarkastele kaikkia menneitä yhteisiä vuosiamme, vaan keskityn tässäkin tiivistelmässä vain kuluneeseen vuoteen. Nostan kuluneesta vuodesta omasta mielestäni tärkeimmät kohdat esille. Poikkeuksena aiempaan lupaukseeni, haluan mainita seuraavaa. Kuten kaikilla muillakin toimialueilla, viranhaltijoilla ja luottamushenkilöillä, on ensimmäinen kausi ollut opettelua. Olen verrannut toimintaamme lapsen kasvuprosessiin, ja jatkan samaa vertailua myös tässä yhteydessä. Olemme päässeet alakoululle. Tästä on hyvä jatkaa uuden valtuuston työtä viranhaltijoiden kanssa satakuntalaisten hyväksi. Sillä siksi tämä organisaatio on olemassa. Sitä ei pidä kenenkään unohtaa.

Tarkastuslautakunta on kuullut kuluneen kauden aikana useita viranhaltijoita ja ylimmän luottamustoimen edustajia. Luettelo löytyy [kohdasta 2.3](#). Toivon, että tilaisuudet ovat olleet viestinnän näkökulmasta antoisia molemmin puolin.

Strategian ytimessä on yhteisesti sovittu tavoite: ”Satavarmaa hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta, lähellä ihmistä”. Näiden strategisten tavoitteiden toteuttamisen ytimessä ovat neljä arvoa: yhdenvertaisuus, inhimillisyys, ammatillisuus ja vastuullisuus.

Talous ja rahoitus

Arviointityössä verrataan aluevaltuuston asettamia tavoitteita, aluehallituksen antamaa selvitystä ja tarkastuslautakunnan omia havaintoja. Raportissa käytetään edelleen värikoodeja kuvaamaan tavoitteiden saavuttamisen tasoa, mikä antaa suuntaa antavaa tietoa, mutta ei kerro koko totuutta. Osa tavoitteisiin pääsyn haasteista ei kuitenkaan ole suoraan riippuvainen omasta toiminnastamme, sillä esimerkiksi valtion rahoitus vaikuttaa merkittävästi mahdollisuuksiimme. Valtiolta tuleva rahoitus määrittelee melko paljon, mitä voidaan tehdä, mutta se miten hoiva, hoito tai huolenpito tehdään, onkin eri asia. Siihen voimme itsekkin vaikuttaa.

Uudenlaiseen tilanteeseen totuttelu on ollut haasteellista. Taloudellisesti olemme kuitenkin onnistuneet jokseenkin hyvin. Tilikauden alijäämä oli 49,7 miljoonaa euroa, mikä oli parempi kuin alkuperäisen talousarvion 56,8 miljoonaa euroa ja huomattavasti parempi kuin muutetun talousarvion 79,4 miljoonaa euroa. Talous toteutui siten reilusti positiivisempana kuin syksyllä tehdyn talousarvion muutoksen yhteydessä arvioitiin.

Palvelujen kehitys

Paljon muutoksia on tehty myös viime vuoden aikana. Nämä muutokset ovat vaikuttaneet suoraan asiakkaisiin, potilaisiin ja henkilöstöön eri tavoin. Hämmästyttävää on ollut havaita, kuinka haastavaa on tuottaa vaikuttavuuden arviointia. Syynä tähän vaikuttavuuden arvioinnin vaikeuteen saattaa olla joko tiedon saannin haasteet järjestelmistämme tai muu tekijä. Haluan uskoa, että syy on eri järjestelmien ongelmasta.

Tiedolla johtamiseen on päästävä mahdollisimman nopeasti. Menneellä kaudella ei vielä ole pystytty tekemään tietoon perustuvia päätöksiä siinä määrin kuin olisi pitänyt. Henkilöstö on kokenut epävarmuutta. Tänä on sanottu tätä ja huomenna asia onkin ollut aivan toisin.

Asiantuntijat ovat todenneet, että hyvinvointialueen tiedolla johtaminen ei ole saavuttanut toivottua tasoa, ja siinä on merkittäviä puutteita. Tiedolla johtaminen on perusta hyvinvointialueen päätöksentekoon sekä päivittäisellä että strategisella tasolla. Tiedolla johtamisen yksikön tavoitteena on hyvinvointialueen tietojohdamisen kehittäminen tietojärjestelmä kokonaisuuksineen mahdollistaen tietoperusteinen päätöksenteko. Asiantuntijan arvio tavoitteen toteutumises- ta on se, että kehittäminen jatkuu kokonaisuuden osalta. Kyseessä on iso ja haastava kokonaisuus, jonka toteuttaminen vie aikaa. Asiantuntija-resurssien vähyys haastaa kehittämistä.

Satakunnassa mielenterveyspotilaiden määrä on suurempi kuin maan keskiarvo, mikä näkyy laitoshoidon käytössä. Asiantuntijoiden mukaan psykiatrian sairaalapaikkojen määrä korreloi voimakkaasti käyttömäärään. Satakunnassa onkin vähennetty sairaalapaikkoja, viimeksi uuden Satapsykiatrian valmistuttua. Vuosina 2019–2023 on keskitytty vahvasti avopalvelujen kehittämiseen osana muutostyötä. On pyritty avohoitopainotteisuuteen, ja sairaansijoja on nyt 100 (aiemmin 118). Näistä toimista huolimatta Satakunnassa laitoshoidoa saadaan jokaisessa ikäryhmässä enemmän kuin maassamme keskiarvoisesti, mikä viittaa siihen, että avohoidon kehittyminen ei ole edennyt toivotulla tavalla.

Kuntoutuspsykoterapiaa saaneiden määrä on merkittävästi pienempi kuin maassa keskimäärin. Suurin ero on 16–24-vuotiaissa, joista 44,7 % vähemmän ja 25–64-vuotiaissa ero on 26,5 % on kuntoutuksen piirissä verrattuna muihin hyvinvointialueisiin. Potilaiden saama tuki pitää olla jatkuvaa ja pitkäjänteistä myös sairaalan ulkopuolella. Perustasolle viedään erikoistason palveluita, jotka tukevat yhdessä kolmannen sektorin kanssa ihmisiä heidän arjessaan.

Tarkastuslautakunta pitää **Jukka Kärkkäisen** ajatusta mielenterveyden ”Satakunta” -projektista kannatettavana ja ehdottaa, että Satakunnan hyvinvointialue yhdessä muiden toimijoiden kanssa lähtee kartoittamaan ja edesauttamaan mielenterveyden edistämistä yhdessä valtakunnallisten toimijoiden sekä satakuntalaisten kuntien, kolmannen sektorin ja yritys-elämäsektorin kanssa. Yhteisellä projektilla voimme auttaa nykyisiä lapsia ja nuoria selviytymään läpi elämänsä mieleltään terveinä ja hyvinvoivina.

Lasten ja nuorten hyvinvointiin ja turvallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska ongelmat usein siirtyvät aikuisuuteen, jos niihin ei puututa ajoissa. Lastensuojelun tilastoista ([Sotkanet.fi](https://sotkanet.fi)) käy ilmi, että Satakunnassa tehdään lastensuojeluilmoituksia enemmän kuin maassa keskimäärin ja ilmoitusten määrä on vuosi vuodelta kasvanut. Kasvavaan lastensuojeluilmoitusten määrään vaikuttaa osaltaan se, että tietoisuus siitä, milloin lasten suojelemiseksi tulee tehdä ilmoitus, on lisääntynyt.

Yhteiskunnassa ongelmana näkyy lapsiperheköyhyyden lisääntyminen, mikä osaltaan aiheuttaa myös lastensuojelutarpeen kasvua. Tämä on vain yksi syy. Tiedolla johtamisen mahdollisuudet paranevat, sillä marraskuussa 2024 otettiin käyttöön yhteinen asiakastietojärjestelmä koko hyvinvointialueella. Nyt saadaan paremmin tietoon lastenhuoltoilmoitusten syyt.

Tarkastuslautakunnalle on esitelty sosiaalisen raportoinnin tuloksia tammi–heinäkuulta 2024. Tuloksista on tullut esiin lastensuojelun asiakasmitoituksen toteutumattomuus, sosiaalityöntekijöiden rekrytointiongelmat ja työntekijöiden ylikuormittuneisuus. Tilanetta on kuvattu pitkään jatkuneeksi ja kestämättömäksi. Tähän ongelmaan on tehty lopulta kipeä, mutta välttämätön korjausliike. Korjausliike, joka on ollut välttämätön asiakkaiden palvelun toteuttamiseksi. Toivottavasti tämä helpottaa sosiaalityöntekijöiden kokemaa kuormitusta ja vaikuttaa suoraan asiakaspalvelun tehostumiseen. Työntekijöiden jaksamiseen tulee löytää kestäviä ratkaisuja edelleen.

Henkilöstö ja työhyvinvointi

Resurssipula, erityisesti rahoituksen osalta, on ollut keskeinen haaste koko valtuustokauden ajan. Rahan puute on merkittävä ja eniten vaikuttanut toimintaan ja sen kehittämiseen. Vanha sanonta, että raha ratkaisee, on todellisuutta. Suomen hallituksen hyvinvointialueisiin kohdistunut erittäin tiukka talouspolitiikka koettelee niin henkilöstöä kuin asiakkaita ja potilaita. Epävarmuus ja jopa pelko on tullut joidenkin ihmisten elämään. Sehän ei ole ollut tämän uudistuksen tarkoitus. Ison laivan kääntäminen vie aikaa ja energiaa todella paljon. Se on yhteistyötä, jossa kaikki tietävät oman osuutensa ja paikkansa. Jokainen henkilö on tärkeä ja tarpeellinen tämän työn tekemisessä.

Tärkein resurssimme on henkilöstö. Henkilöstö vastasi ilmeisen rehellisesti Mitä kuuluu? -työhyvinvointikyselyyn ja nosti esiin kokemansa ongelmat. Kiitos siitä. Siksi henkilökertomus oli osittain karua luettavaa. Vain 49,2 % henkilöstöstä suosittelisi hyvinvointialuettamme työpaikaksi. En lähde tätä lukua ylen määrin arvioimaan. Se on tunteeseen

perustuvaa tietoa ja siten totta, johon voidaan mielestäni vaikuttaa mm. lähiesihenkilö toiminnalla, johdonmukaisella päätöksenteolla ja myös henkisesti turvallisen työympäristön turvaamisella. Tuloksiin pystytään vaikuttamaan.

Aikuisten, lasten, nuorten ja perheiden sekä ikääntyneiden palveluiden alueella on suurin terveysterveysteinen poissaolojen määrä. Se ei ole ihme työn vaativuuden ja työntekijöiden ikärakenteen huomioon ottaen. Koko hyvinvointialueen henkilöstön keski-ikä on 46,1 vuotta. Jotta varmistamme tulevien sukupolvien sitoutumisen sote-alueeseemme, on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen vetovoimaisuuteen. Kiristämällä työoloja ja tekemällä tempoilevia päätöksiä ei siihen pystytä. Tämä on vain meidän käsissämme.

Tulevaisuuden näkymät ja toimenpide-ehdotukset

Siksi lähetän viestin seuraavalle valtuustolle; Olkaa rehellisesti heidän puolellaan, joiden vuoksi teidät on valittu tekemään vaativaa

työtänne. Viranhaltijoille toivon lisää osaamista muutoksen johtamisessa. Esihenkilöroolissa oleville toivon jaksamista henkilöstön tukemiseen. Ja alueen väestölle toivon terveyttä ja hyvinvointia sekä avun saamista silloin kun siihen on tarve.

Uuden hyvinvointialuejohtajan toivon tekevän aktiivisesti vaikuttamistyötä suoraan maan hallitukseen ja sosiaali- ja terveysministeriöön päin. Henkilöstö on palkattu tekemään työtä, johon he ovat päteviä ja osaavia. He ovat oman työnsä asiantuntijoita. Tämä koskee koko henkilöstöä. Asiantuntijaorganisaation toiminnan mahdollistaa toimiva hallinto ja virkahenkilökoneisto. Johtajan tehtävän on varmistaa sille riittävät resurssit ja sen toimivuus.

Kiitän koko henkilöstöä kuluneesta vuodesta. Kiitos on vain sana, mutta tarkoitan sitä koko sydämeistäni. Kiitos!

Siin Nakkila kirko vaiheil 28.4.2025

puheenjohtaja Heli Lukka

Tarkastuslautakunnan
puheenjohtaja Heli Lukka

1.2. Yhteenveto tarkastuslautakunnan havainnoista

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida tilinpäätökseen sisältyvän toimintakertomuksen perusteella, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Se arvioi, miten hyvin aluevaltuuston tahdon täyttämisessä sekä miten palvelujen järjestämisessä asiakkaille on onnistuttu. Arviointityössä verrataan aluevaltuuston asettamia tavoitteita, aluehallituksen antamaa selvitystä ja tarkastuslautakunnan omia havaintoja.

Arvioinnin perusteena on koko hyvinvointialuetta koskevien strategisten tavoitteiden toteutuminen. Arvioinnissa keskitytään poimimaan tehtyjen havaintojen ja asetettujen tavoitteiden väliltä oleelliset poikkeamat. Arvioinnissa näkökulmana on toiminnan kehittäminen.

Vuoden 2024 arviointikertomus sisältää viisi päälukua. [Luvussa kaksi](#) kerrotaan lautakunnan toiminnasta sekä tilintarkastuksen ja sisäisen tarkastuksen järjestämisestä.

[Luvussa kolme](#) on arvioitu aluevaltuuston asettamien tavoitteiden toteutumista ja [luvussa neljä](#) riskienhallintaa. [Luvussa viisi](#) on käsitelty lautakunnan erityisteemoja arviointivuodelta 2024.

Myönteisiä havaintoja:

- Palvelut toteutettiin kaikilla toimialueilla pääosin suunnitellusti.
- Tilinpäätöksen alijäämä toteutui pienempänä kuin talousarviossa.
- Tilikauden tulos -tavoite toteutui kaikilla muilla toimialueilla paitsi lasten, nuorten ja perheiden palveluissa ja sekin ylitti tavoitteen vain niukasti.
- Kehittämistyö toiminnan parantamiseksi jatkui kaikilla toimialueilla.
- Keskussairaaloiden valtakunnallisessa tuottavuusvertailussa Satakunnan keskussairaala sijoittui ensimmäiseksi.
- Perusterveydenhuollon hoitopäätöksi toteutui hyvin, sillä 92 % potilaista pääsi hoitoon 0–14 vuorokaudessa.
- Yhteinen asiakastietojärjestelmä saatiin käyttöön.
- Digitaaliset palvelut täydentyivät Sata-sovelluksen käyttöönoton myötä.

- Mitattavissa olevien talousarviotavoitteiden määrittely onnistui aiempaa paremmin.

Haasteita:

- Tiedolla johtamisen ja sitä tukevien järjestelmien puutteellisuus haittaavat edelleen organisaation toimintaa joka tasolla.
- Rahoituksen riittämättömyys ja välittömästi voimaan astuvat säästötoimet valtion taholta.
- Muutosohjelmaan liittyvät haasteet jakautuvat taloudellisten tavoitteiden sekä palvelutuotannon toteutumiseen.
- Henkilöstön rekrytointi joissakin henkilöstöryhmissä.
- Psykiatrisen laitoshoidon määrä on Satakunnassa muuta maata korkeammalla tasolla.
- Uuden vammaispalvelulain tuomat muutokset.
- Lastensuojeluasiakkaiden määrä on Satakunnassa muuta maata korkeammalla tasolla.
- Mitä kuuluu? -työhyvinvointikyselyssä ja FCG:n muutosjohtamisraportissa nousseet kehittämiskohteet.

2. Tarkastustoiminta

2.1. Yleistä

Tarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään Laissa hyvinvointialueesta (2021/611) (myöhemmin hyvinvointialuelaki). Lain 125 §:n mukaan aluevaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1. valmistella aluevaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyyttä talouden tasapainotuksen kannalta;
4. huolehtia hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa, että 89 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan, ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi;
6. valmistella aluehallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Aluehallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi hyvinvointialueen hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle muitakin tarpeellisina pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Aluevaltuuston asettamat tavoitteet Satakunnan hyvinvointialueen vuoden 2024 toiminnalle ja taloudelle on kirjattu talousarvioon ja toimintasuunnitelmaan. Hyvinvointialueen aluehallitus raportoi tavoitteiden toteutumisesta toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä.

2.2. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2024:

Jäsen	Varajäsen
Heli Lukka, pj.	Taija Vettenranta
Kari Kähkönen, I vpj.	Antti Roine
Niina Valtanen, II vpj.	Mikael Lind
Antti Raittila	Raimo Raukko
Seppo Sattilainen	Seppo Numminen
Helena Heljakka	Susanna Virkki
Juhani Tiitinen	Reijo Nummikari
Henrika Palenius (Nelly Pitkänen 9.9.2024 saakka)	Johanna Aho (Henrika Palenius 9.9.2024 saakka)
Marko Pelttari	Päivi Mäkelä
Sari Vuorela	Aulikki Kuisma
Matti Koskela	Matti Tuominen
Erno Haavisto	Vesa-Matti Junnila
Susanna Visuri	Jarmo Hannula
Jari Pajukoski	Anne Granholm
Tiina Toivonen	Justus Leppänen (Tarmo Thorström 10.6.2024 saakka)

TARKASTUSLAUTAKUNTA: takana vasemmalta oikealle jäsen **Juhani Tiitinen**, jäsen **Erno Haavisto**, jäsen **Jari Pajukoski** (edellisen takana), jäsen **Marko Pelttari**, jäsen **Sari Vuorela**, jäsen **Matti Koskela**, jäsen **Antti Raittila**, keskirivissä: jäsen **Tiina Toivonen**, jäsen **Helena Heljakka**, jäsen **Susanna Visuri**, tarkastuspäällikkö **Kirsi Kangasharju**, jäsen **Seppo Sattilainen**, edessä: 2. varapuheenjohtaja **Niina Valtanen**, puheenjohtaja **Heli Lukka** ja 1. varapuheenjohtaja **Kari Kähkönen**.

KUVA: KRISTIAN LINDROOS

2.3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta kokoontui varsinaisiin, vuotta 2024 käsitteleviin kokouksiin, yhteensä kymmenen kertaa. Tarkastuslautakunta on osallistunut vuoden aikana BDO:n järjestämään Auditio 2024 -seminaariin sekä aluehallituksen kanssa yhdessä järjestettyyn ajankohtaisseminaariin.

Tarkastuslautakunta on perehtynyt hyvinvointialueen toimintaan ja talouteen seuraamalla muun muassa osavuosikatsauksia ja muita raportteja sekä kuulemalla seuraavia asiantuntijoita:

- lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimialuejohtaja,
- Uudenkoiviston vastaanottokodin vastaavan ohjaaja,
- erityis- ja sairaalapalvelujen toimialuejohtaja,
- psykiatrian vastuualuejohtaja,
- tietojohdaja,
- hankekoordinaattori (sosiaalinen raportointi),
- aikuisten palvelujen toimialuejohtaja,
- vammaisten asumisen ja päiväaikaisen toiminnan palvelujen vastuualuejohtaja,
- Puhti-asumispalveluyksikön vs. esihenkilö,
- ICT- ja digijohtaja,
- HR-johtaja,
- sisäinen tarkastaja,
- hallintojohtaja,
- talousjohtaja,
- talouspäälikkö (toimialueiden tukipalvelut),
- aluehallituksen puheenjohtaja,
- sote-johtaja sekä
- vt. hyvinvointialuejohtaja.

Valtuustokauden arviointisuunnitelman ja tilikauden työohjelman mukaisesti on käsitelty seuraavia erillisaiheita:

- lasten, nuorten ja perheiden palvelut (vierailu Uudenkoiviston vastaanottokodilla)
- erityis- ja sairaalapalvelut (vierailu Satapsykiatrialla)
- aikuisten palvelut (vierailu Puhti-asumispalveluyksikössä)
- strategia ja järjestäminen -vastuualueelta tiedolla johtamisen yksikkö
- digitaaliset palvelut
- hyvinvointialueen toiminta
- hyvinvointialueen talous
- hyvinvointialueen johtaminen

Tarkastuslautakunta vieraili Satapsykiatrialla.

KUVA: KIRSI KANGASHARJU

2.4. Vuoden 2023 arviointikertomuksen käsittely

Tarkastuslautakunta raportoi arvionsa aluevaltuuston asettamien tavoitteiden toteutumisesta ja muista havainnoistaan arviointikertomuksessa. Arviointikertomus annetaan aluevaltuustolle tilinpäätöskokouksessa.

Hyvinvointialuelain 125 §:n mukaan aluehallituksen tulee antaa aluevaltuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

2.4.1. Lausunto hyvinvointialueen arviointikertomuksesta vuodelta 2023

Aluevaltuuston kokouksessa 10.6.2024 / 49 § aluevaltuusto käsitteli ja merkitsi tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2023.

Kokouksessaan 26.11.2024 § 400 aluehallitus päätti antaa aluevaltuustolle arviointikertomuksen havainnoista lausunnon.

[Aluehallituksen lausunto tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen huomioihin Satakunnan hyvinvointialueen vuoden 2023 tilinpäätöksestä \(sata.cloudnc.fi\).](#)

Lautakunta on tehnyt arviointikertomuksessaan useita suosituksia, jotka koskevat aluevaltuuston taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden asettamista, riskienhallintaa, henkilöstöhallintoa, palveluverkon kehittämistä, sekä viestinnän parantamista.

Tavoitteiden määrittely ja raportointi

Lautakunta suosittelee laajempaa ja selkeämpää tavoiteasetantaa, joka kattaa talouden lisäksi myös toiminnan laadun ja henkilöstön kehittämisen. Raportoinnin parantaminen on tärkeää, jotta aluevaltuusto saa selkeän kuvan tavoitteiden toteutumisesta.

Hallitus myötäilee lautakunnan näkemystä ja lupaa panostaa tavoiteasetannan ja raportoinnin parantamiseen.

Riskienhallinta, konserniohjaus ja koulutus

Lautakunta ehdottaa riskienhallinnan parantamista ja siihen liittyvän koulutuksen vahvistamista. Tiedolla johtaminen ja esihenkilöiden koulutuksen tärkeys on myös nostettu esiin.

Hallitus aikoo lisätä resursseja riskienhallintaan ja kertoo, että Granite-järjestelmän käyttö tuo riskienhallinnan paremmin lähemmäs arjen johtamista ja esihenkilötyötä. Konserniohjauksen keskeneräisyyteen hallitus on jo puuttunut ja vahvistanut konsernivalvontaa.

Henkilöstön hyvinvointi ja johtaminen

Lautakunta korostaa johtamisen merkitystä henkilöstön hyvinvointiin ja työmotivaation ylläpitämiseen. Työilmapiirin ja johtamisen kehittäminen on tärkeää erityisesti nuorten työntekijöiden vetovoiman ja pidon kannalta.

Hallitus panostaa edelleen sisäisen koulutustarjonnan monipuolisuuteen ja laaja-alaisuuteen. Mitä kuuluu? -kyselyn tuloksia hyödynnetään ja lisäksi on otettu käyttöön KEVA:n Pulssikysely, joka antaa tietoja henkilöstön hyvinvoinnista nopeammalla syklillä. Hyvinvointialueella toimii lisäksi työkykyjohtamisen ohjausryhmät.

Granite-järjestelmän
käyttöönotto tuo
riskienhallinnan paremmin
lähemmäs arjen johtamista
ja esihenkilötyötä.

Investoinnit ja tilankäyttö

Lautakunta suosittelee investointien harkintaa ja tilojen käytön järjeistämistä. Esimerkiksi sisäilmaongelmat ja tilojen ekologinen kestävyys ovat keskeisiä kysymyksiä.

Hallitus toteaa, että osa investoinneista on välttämättömiä, mutta kaikkia investointeja harkitaan tarkoin.

Sote-palvelut ja viestintä

Sote-palvelujen kehittämisessä lautakunta ehdottaa, että palveluiden saatavuutta ja tehokkuutta parannetaan sekä asiakkaiden että työntekijöiden näkökulmasta. Viestinnän parantaminen ja digitaalisten palveluiden edistäminen ovat myös tärkeitä.

Hallitus toteaa, että teemana on ollut digipalveluista viestiminen ja edelleen panostetaan viestimiseen. Lautakunnan esiin nostamaan palliatiivisen hoidon osaamiseen hallitus vastaa, että palliatiivista hoitoketjua kehitetään ja tavoitteena on perustason palliatiivisen hoidon osaamisen vahvistaminen.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Aluehallitus on käsitellyt tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomuksen sekä siinä esitettyjen havaintojen perusteella laaditut selvitykset ja vienyt ne tiedoksi aluevaltuustolle. Tarkastuslautakunta toteaa aluehallituksen antaneen tarkastuslautakunnan huomioihin ja suosituksiin lausuntonsa kattavasti. Aluehallituksen selvityksiä voidaan pitää riittävinä.

Sisäilmaongelmat ja tilojen ekologinen kestävyys ovat keskeisiä kysymyksiä.

2.5. Sisäinen tarkastus

Hyvinvointialuelain 51 §:n mukaan aluehallituksen tulee järjestää hyvinvointialueen riippumaton sisäinen tarkastus.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on varmentaa hyvinvointialueen sisäisen valvonnan toimivuus. Sisäinen tarkastus on riippumaton, aluehallituksen ja ylimmän johdon tukitoiminto. Tarkoituksena on tukea tuloksellisuuden, vaatimustenmukaisen toiminnan, omaisuuden turvaamisen sekä johtamisessa ja päätöksenteossa käytettävän tiedon luotettavuuden kehittymistä. Sisäinen tarkastus myös edistää toiminnallaan hyvinvointialueen ennakoivaa ja tuloksellista riskienhallintaa, väärinkäytösmahdollisuuksien ennaltaehkäisyä ja havaitsemista sekä eettisen johtamiskulttuurin kehittymistä.

Hyvinvointialueen sisäistä tarkastusta toteutetaan hyvinvointialueen omana työnä. Sisäinen tarkastus toimii hyvinvointialuejohtajan suorassa alaisuudessa ja ohjauksessa. Tällä hetkellä sisäisessä tarkastuksessa on yksi sisäinen tarkastaja. Sisäisen tarkastuksen toimintaohje on hyväksytty aluehallituksessa 19.6.2023 / 191 §.

Tilivuonna 2024 sisäisten tarkastuksen toiminnan vakiinnuttamisen ohella osallistuttiin korruptiontorjuntaan liittyvän ohjeistuksen laadintaan ja riskienhallinnan prosessin vahvistamiseen. Tarkastustyössä on arvioitu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamista muun muassa seuraavissa toiminnoissa: sopimushallinta, palvelusetelijärjestelmä sekä kululaskujen ja sivutoimi-ilmoitusten käsittelyprosessit.

2.6. Tilintarkastus

Tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin keuhalla 2022. Aluevaltuusto patti kokouksessaan 26.9.2022 / 91 § valita tilintarkastusyhteisoksi toimikaudeksi 2023–2026 (optio vuosille 2027 ja 2028) BDO Auditor Oy:n, vastuunalaisena tarkastajana JHT, HT **Minna Ainasvuori**.

Tilintarkastuksen tehtävänä on tarkastaa

1. onko hyvinvointialueen hallintoa hoidettu lain ja aluevaltuuston päätösten mukaisesti;
2. antavatko hyvinvointialueen tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös sekä toimintakertomus tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan hyvinvointialueen tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta;
3. ovatko hyvinvointialueen rahoituksen perusteista annetut tiedot oikeita;
4. onko hyvinvointialueen sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Tarkastusraportit tilivuodelta on toimitettu esitettyjen suunnitelmien mukaisesti. Tilikauden 2024 aikaisen tarkastuksen väliraportti käsiteltiin tarkastuslautakunnassa 16.1.2025. Aluehallitus on käsitellyt raporttia kokouksessaan 4.2.2025.

Tilintarkastuskertomus vuodelta 2024 toimitetaan valtuustolle kesäkuussa.

Tilintarkastajan tulee tarkastaa antaako tilinpäätös oikean ja riittävän kuvan hyvinvointialueen tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

3. Tavoitteet ja niiden toteutuminen

3.1. Strateginen perusta

Järjestämisvastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluista siirtyi vuoden 2023 alusta 21 hyvinvointialueelle.

Hyvinvointialueuudistuksen tavoitteina ovat sujuvat, toimintavarmat ja yhdenvertaiset palvelut. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Satakunnan hyvinvointialueen hyvinvointialuestrategia hyväksyttiin aluevaltuustossa 19.12.2022 § 132. Strategia kattaa myös järjestämislain 11 § palvelustrategian.

Strategian ydinajatuksena on ”Satavarmaa hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta, lähellä ihmistä”.

Neljä arvoa ovat:

- Palvelemme yhdenvertaisesti
- Kohtaamme inhimillisesti
- Toimimme ammatillisesti
- Uudistamme vastuullisesti

3.2. Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle

Valtakunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet on päivitetty 15.1.2025 Orpon hallitusohjelman ja kansallisen palvelureformin pohjalta.

Raportti luettavissa:

[Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle \(valtioneuvosto.fi\).](https://valtioneuvosto.fi/valtioneuvosto/valtakunnalliset-tavoitteet-sosiaali-ja-terveydenhuollon-jarjestamiselle)

Tavoitteita on kahdeksan ja ne on jaettu seuraaviin kokonaisuuksiin:

Yhdenvertaisuus

1. Selkeä palvelujärjestelmä, palveluverkko ja palveluohjaus lisäävät perustason palvelujen saatavuutta, jatkuvuutta ja yhteensovittamista
2. Sote-henkilöstön riittävyyden, saatavuuden ja pysyvyyden varmistamiseen on luotu edellytykset

Kustannusvaikuttavuus

3. Toiminta on taloudellisesti kestävä ja kustannusten kasvua hidastetaan suhteessa palveluntarpeen kasvuun
4. Toiminnan ohjauksessa ja johtamisessa painotetaan vaikuttavuusperustaisuutta

Yhteistyö

5. Hyvinvointialueiden ja kuntien sekä muiden toimijoiden välillä on toimivat yhteistyörakenteet, joissa painottuu ennaltaehkäisy
6. Joustava ja kriisinkestävä palvelujärjestelmä turvaa väestön terveyttä, hyvinvointia ja riittävää toimeentuloa koko maassa

Tieto

7. Palvelujärjestelmän sekä perusterveyden- ja sosiaalihuollon palveluihin liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta vahvistuu
8. Kansallisesti ja yhteistyöalueittain suunniteltu tiedonhallinta ja digitalisaatio tukevat tavoitteiden saavuttamista ja asukaslähtöistä toiminnan uudistamista

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan valtakunnalliset tavoitteet on huomioitu hyvinvointialueen strategiassa ja muutosohjelmassa.

Valtakunnallisten tavoitteiden mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon tulee olla sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä. Strategiassa ”Uudistamme vastuullisesti” arvion eräinä mittareina on mainittu hiilijalanjäljen mittaaminen ja ilmastosuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen. Tarkastuslautakunta kysyy, onko näitä toteutettu.

Hyvinvointialueen ja kuntien välisessä yhteistyössä on tarkastuslautakunnan mielestä parantamisen varaa. Lautakunta tulee jatkossa kiinnittämään huomiota yhteistyön toimivuuteen.

Tarkastuslautakunnan suositus:

FCG:n tekemässä Satakunnan hyvinvointialueen strategian ja muutosohjelman toimeenpanon arviointi organisaation ja johtamisen kehittämiseksi –loppuraportissa todetaan, että ”strategia on ylätasoinen ja hyvinvointialueen johtamisessa se on jäänyt taka-alalle” ja että ”strategian toimeenpanon seuranta on jäänyt taka-alalle”. Raportti löytyy aluehallituksen pöytäkirjasta.

[Selvitys koskien strategian toimeenpanoon liittyvää muutosjohtamista \(sata.cloudnc.fi\).](https://sata.cloudnc.fi/)

Tarkastuslautakunta kehottaa strategian toimeenpanon seurannan parantamista. Aluehallitus on käsitellyt 25.3.2025 § 111 strategian 2023–2025 menestyksen indikaattorien toteumia 2024. Tämän tyyppistä raportointia lautakuntaa toivoo jatkossakin tehtävän.

Satakunnan hyvinvointialue, valtiovarainministeriö (VM), sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja sisäasianministeriö (SM) käynnistivät syksyllä 2024 muutostukiprojektin, jonka tavoitteena on tukea Satakunnan hyvinvointialuetta toiminnan ja talouden tasapainottamisen ja sopeutumistoimien suunnittelussa ja toimeenpanossa. Muutostuki ei ole lakisääteinen ohjaustoimi eikä kyse ole arviointimenettelystä. Pyrkimys on löytää konkreettisia ehdotuksia pitkäjänteiseen toiminnan ja talouden tasapainottamiseen. (Uutinen Satanen-intranetissä 15.11.2024)

Kyse on syyskuussa 2024 valtakunnan mediassa uutisoidusta hyvinvointialueiden ”tarkkailuluokalle” joutumisesta.

3.3. Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

3.3.1. Käyttötalous

Hyvinvointialueen tilikauden alijäämä oli 49,7 miljoonaa euroa, kun se alkuperäisessä talousarviossa oli 56,8 miljoonaa euroa ja muutetussa talousarviossa 79,4 miljoonaa euroa. Talous toteutui siten reilusti positiivisempänä kuin syksyllä tehdyn talousarvion muutoksen yhteydessä arvioitiin.

Toimialueiden sekä hyvinvointialueen hallinnon valtuustoon nähden sitovana eränä on **tilikauden tulos**, jolloin näiden on katettava toimintakатteen lisäksi myös rahoitus-, arvonalentumis- ja poistoerät suunnittelu-kehyksellään. Toimialueille sekä hyvinvointialueen hallinnon sitova erä on myös **ostot hankinta- ja logistiikkapalveluista** sekä **ostot lääkehuollosta**.

Seuraavana on taulukko käyttötalouden sitovien tavoitteiden toteutumisesta. Viimeisessä sarakkeessa on tarkastuslautakunnan arvio siitä, onko tavoite toteutunut.

✗ = ei ole toteutunut
✓ = on toteutunut

KUVA: TOMI GLAD

Lasten, nuorten ja perheiden toimialue

Luvut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma-%	Tarkastuslautakunnan arvio
TULOS	-83 289	-6 500	-89 789	-90 823	-1 037	101 %	✗
Ostot hankinta- ja logistiikkapalveluista	-179	0	-179	-179	-179	100 %	✓
Ostot lääkehuollosta	-222	0	-222	-377	-155	170 %	✗

Aikuisten toimialue

Luvut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma-%	Tarkastuslautakunnan arvio
TULOS	-174 580	-13 870	-188 449	-186 626	1 823	99 %	✓
Ostot hankinta- ja logistiikkapalveluista	-7 557	0	-7 557	-12 433	-4 875	164,5 %	✗
Ostot lääkehuollosta	-2 179	0	-2 179	-2 383	-205	109,4 %	✗

Ikäntyneiden toimialue

Luvut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma-%	Tarkastuslautakunnan arvio
TULOS	-217 984	-1 600	-219 584	-210 980	8 604	96,1 %	✓
Ostot hankinta- ja logistiikkapalveluista	-1186	0	-1186	-2 549	-1 362	214,8 %	✗
Ostot lääkehuollosta	-138	0	-138	-127	11	92 %	✓

Erityis- ja sairaalapalvelut

Luvut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma-%	Tarkastuslautakunnan arvio
TULOS	-338 988	-1 300	-340 288	-327 537	12 751	96,3 %	✓
Ostot hankinta- ja logistiikkapalveluista	-23 263	0	-23 263	-23 243	20	99,9 %	✓
Ostot lääkehuollosta	-19 387	0	-19 387	-19 158	229	98,8 %	✓

Pelastuslaitos

Luvut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma-%	Tarkastuslautakunnan arvio
TULOS	-20 908	0	-20 908	-20 784	124	99,4 %	✓
Ostot hankinta- ja logistiikkapalveluista	-1	0	-1	-8	-7	619,4 %	✗
Ostot lääkehuollosta	0	0	0	0	0	-	✓

Konsernipalvelut

Luvut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma-%	Tarkastuslautakunnan arvio
TULOS	-206 811	-900	-207 611	-201 895	-5 715	97,2 %	✓
Ostot hankinta- ja logistiikkapalveluista	-2 397	0	-2 397	-1 395	-1 002	58,2 %	✓
Ostot lääkehuollosta	-27	0	-27	-20	7	73,4 %	✓

Hyvinvointialueen hallinto

Luvut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma-%	Tarkastuslautakunnan arvio
TULOS	-10 523	1 500	-9 023	-7 305	1 718	81 %	✓
Ostot hankinta- ja logistiikkapalveluista	-25	0	-25	-12	13	46,6 %	✓
Ostot lääkehuollosta	-98	0	-98	0	98	-	✓

Tarkastuslautakunnan arvio:

Valtuustoon nähden sitovat taloudelliset tavoitteet olivat samat kuin vuonna 2023. Taloudellisina sitovina tavoitteina toimialueilla ja hyvinvointialueen hallinnossa oli tilikauden tulos, ostot hankinta- ja logistiikkapalveluista sekä ostot lääkehuollosta.

Sitovista tavoitteista Tilikauden tulos on toteutunut 6/7. Ainoastaan lasten, nuorten ja perheiden palvelut toimialue ylitti niukasti talousarvion.

Sitovista tavoitteista Ostot hankinta- ja logistiikkapalveluista on toteutunut 4/7.

Sitovista tavoitteista Ostot lääkehuollosta toteutui 5/7.

Taloudellisten tavoitteiden voidaan arvioida pääosin toteutuneen.

Lautakunta toteaa, että tilinpäätöksessä 2024 on edellisvuodesta poiketen raportoitu riittävästi taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

3.3.2. Investoinnit

Investointien sitovuustaso aluevaltuustoon nähden oli:

- Laite- ja kalustoinvestoinneissa investointien enimmäismäärä
- ICT-investoinneissa investointien enimmäismäärä
- Leasingvastuissa vastuiden enimmäismäärä
- Vuokravastuiden muutoksessa vastuun muutoksen vuosittainen euromääräinen enimmäismäärä
- Investointeja vastaavissa sopimuksissa sopimusten vuosittainen euromääräinen enimmäismäärä
- Rakennusinvestoinneissa yksittäiselle investointisuunnitelmassa nimetyille rakennushankkeelle osoitettu vuosittainen investoinnin euromääräinen enimmäismäärä.
- Vuosittain toistuvissa kunnossapito-investoinneissa, HVA-osastojen peruskorjauksissa ja investoinneissa vuokratiloihin investointien euromääräinen enimmäismäärä.

Luvut 1 000 €	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma %	Tarkastuslautakunnan arvio
Laite- ja kalustohankinnat	7 100	4 247	2 853	60 %	✓
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	6 321	1 557	4 764	25 %	✓
Toistuvat kunnossapitoinvestoinnit	2 600	1 559	1 041	60 %	✓
HA-osastojen peruskorjaukset	3 000	2 453	547	82 %	✓
Investoinnit vuokratiloihin	450	244	206	54 %	✓
Satapsykiatria II	0	127	127	-	✗
RAS-peruskorjaus	2 000	340	1 660	17 %	✓
Satasomatiikka 1 ”kuuma sairaala”	4 000	800	3 200	20 %	✓
Ent Harjavallan sairaalan muutokset	2 000	1 098	902	55 %	✓
Leasing- ja muut vastuut	2 700	1 852	848	45,8 %	✓
Vuokravastuiden muutos	0	7 273	7 273	-	✗

Satakunnan hyvinvointialue sai lainanottovaltuudet vasta 19.10.2023 sen jälkeen, kun kielteiseen päätökseen oli haettu muutosta. Vuodelle 2024 valtuutta myönnettiin 41,1 miljoonaa euroa. Investointien toteuma oli 13,0 miljoonaa euroa eli toteuma oli 45 % johtuen RAS-peruskorjauksen ja Satasomatiikka 1-hankkeiden viivästymisestä.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Valtuustoon nähden sitovia tavoitteita oli määritelty investointien osalta 11 kpl. Investoinnit toteutuivat kokonaisuudessaan vain 45 %:sti. Yksittäisistä sitovista investointierien tavoitteista toteutui kaikkiaan 9/11.

Tarkastuslautakunnan suositus:

Tarkastuslautakunta edellyttää investointien huolellista harkintaa ja vaikuttavuusarviointia ennen investointipäätösten tekoa.

3.3.3. Talouden tunnusluvut

Satakunnan hyvinvointialueen 31.12.2024 asukasmäärä oli 211 296 (211 754 vuonna 2023). Vuosikate oli -166 euroa/asukas (-181 vuonna 2023) ja kertynyt alijäämä -457 euroa/asukas (-240 vuonna 2023). Lainakanta oli 571 euroa/asukas (521 vuonna 2023), lainat ja vastuut 1 302 euroa/asukas (1 230 vuonna 2023). Vuosikate/poistot -239 % (-273 % vuonna 2023). Omavaraisuusaste oli -14,3 % (2,1 % vuonna 2023) ja suhteellinen velkaantuneisuus 26,4 % (28,2 % vuonna 2023).

Kertynyt alijäämä on
-457 euroa/asukas.

Vt. hyvinvointialuejohtaja Tero Mäkiranta kertomassa lautakunnalle toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta.

3.3.4. Henkilöstö

Vuoden 2024 alussa vakituista henkilöstöä oli 8 724 ja määräaikaista 2 409, yhteensä 10 838. Vuoden lopussa vakituista henkilöstöä oli 8 576 (vähennystä 148 henkilöä eli -1,7 %), määräaikaista henkilöstöä 2 554 (lisäystä 145 henkilöä eli 6 %). Yhteensä vuoden 2024 lopussa henkilöstöä oli 10 796 (vähennystä 42 henkilöä eli 0,4 %). Tehtyjen henkilötövuosien (HTV2) määrä on kasvanut 9 681,52:sta 9 687,55:een. Henkilöstön keski-ikä on 46,10 vuotta ja suurin ikäryhmä on 55–59-vuotiaat.

Täydennyskoulutusten osallistumisprosentti on 91,1 % (71,7 % vuonna 2023).

Tehty vuosityöaika oli 1,8 milj. vuorokautta (2,1 milj. vrk vuonna 2023). Toteutunut työpanos oli 67,08 % teoreettisesta säännöllisestä työajasta (68,9 % vuonna 2023).

Terveysperusteisia poissaolopäiviä oli 213 628 (211 057 vuonna 2023). Eniten poissaolopäiviä suhteutettuna toimialueen henkilöstömäärään oli ikääntyneiden palveluissa ja konsernipalveluissa.

Hakijoita per avoin työpaikka oli keskimäärin 3,9 (4,7 vuonna 2023). Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään, koska yt-neuvottelujen takia osan vuodesta 2024 oli rekrytointikielto, mikä vaikutti työtehtävien tarjontaan.

Työterveyslaitoksen ”Mitä kuuluu?” -työhyvinvointikysely toteutettiin jälleen syksyllä 2024. Erityisesti tarkastuslautakunta nostaa seuraavat tulokset:

Vain 25 % kokee päätöksenteon oikeudenmukaiseksi. Kuitenkin 72 % kokee lähiesihenkilön toiminnan oikeudenmukaiseksi. 49 % suosittelee työnantajaa ystävälleen. Koko valtakunnan kyselyn tulos oli 61 %. Jopa 27 % on itse kokenut syrjintää työpaikallaan ja suurimpana syynä ovat olleet mielipiteet. Tunnustusta ja arvostusta koki saavansa vain 18 % vastaajista.

Hyvinvointialueella tulokset käsitellään eri tasoilla. Kehittämisen- ja voimavarakohteet kirjataan järjestelmään. Kyselyn tulokset ovat osa työkykyjohtamisen ohjausryhmätöitä.

KUVA: JOHANNA SJÖVALL

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta toivoi edellisvuonna, että henkilöstökertomus julkaistaisiin ajoissa keväällä niin, että se olisi käytettävissä arviointityötä tehdessä. Lautakunta tyytyväisenä toteaa, että näin on tapahtunut ja henkilöstökertomus on käsitelty aluehallituksessa samassa kokouksessa tilinpäätöksen kanssa.

Aluehallitus, kokous 25.3.2025 | Satakunnan
hyvinvointialue (sata.cloudnc.fi) § 106.

”Mitä kuuluu?” -työhyvinvointikyselyn tuloksista voidaan päätellä, että lähiesimiestyöhön ollaan tyytyväisiä, mutta ylemmän tason päätöksenteko koetaan epäoikeudenmukaiseksi. Suositteluprosentin alhaisuus ja syrjinnän kokemus mielipiteen takia sekä arvostuksen puute saattavat myös olla johtamisesta kiinni.

Tarkastuslautakunta toteaa, että henkilöstölle tehdyn työhyvinvointikyselyn tuloksia käydään läpi eri tasoilla ja ongelmakohtiin pyritään löytämään ratkaisuja. Lautakunnan mielestä jatkuva muutoksessa eläminen ja epävarmuus varmasti näkyvät joissakin vastauksissa.

Lautakunnalle on kerrottu, että määräaikaisen henkilökunnan vähentämiseksi on kehitteillä varahenkilöjärjestelmää, joka kattaisi koko hyvinvointialueen ja olisi optimi siten, että mahdollisimman moni voi työskennellä vakituisena varahenkilönä. Haasteena on, että yhtään ns. tyhjäkäyntiä tällainen järjestelmä ei voi sallia.

Tarkastuslautakunnan suositus:

Lautakunta suosittelee kiinnittämään huomiota johtamiskulttuuriin, mihin on toki jo vuonna 2025 panostettu. Kehittämistyö vaatii pitkäjänteisyyttä ja kulttuurin muutos vie vuosia.

KUVA: TOMI GLAD

3.3.5. Potilasturvallisuus ja asiakastytyväisyys

Satakunnan hyvinvointialueen strategisia arvoja ovat yhdenvertainen palvelu, inhimillinen kohtelu, ammatillinen toiminta ja vastuullinen uudistaminen. Seuraavat tiedot on saatu Potilas- ja sosiaaliasiavastaavan selvityksestä toimintavuodesta 2024 sekä Omavalvonta-ohjelman raportista 9–12 kk sekä vuosi 2024.

[Potilas- ja sosiaaliasiavastaavien selvitys julkaistu \(satakunnanhyvinvointialue.fi\)](#)

[Omavalvonta \(satakunnanhyvinvointialue.fi\)](#)

Potilasturvallisuus

Potilas- ja sosiaaliasiavastaavat neuvovat ja avustavat muistutuksen, kantelun ja potilasvakuutuskeskukselle tehtävän potilasvahinkoilmoituksen teossa.

Vuonna 2024 potilasvahinkoilmoituksia tuli 406 (396 kpl vuonna 2023). Kokonaismäärään sisältyvät myös edellisenä vuonna vireille tulleet ilmoitukset, joihin ei ollut vielä saatu päätöstä.

KUVA: JOHANNA SJÖVALL

Potilasvahinkoasian käsittely potilasvakuutuskeskuksessa kestää useita kuukausia, mistä johtuu suuri keskeneräisten määrä.

Terveystenhuollon muistutuksia kirjattiin 388 kpl (358 kpl vuonna 2023). Suurin osa muistutuksista koski hoitoa ja palvelua, hoitoon pääsyä sekä koettua kohtelua. Sosiaalihuollon muistutuksia kirjattiin 93 kpl (48 kpl vuonna 2023). Vuonna 2023 kirjaaminen ja käsittelytavat eivät olleet yhtenäisiä hyvinvointialueella.

Satakunnan hyvinvointialueelle kirjattiin 44 terveydenhuollon kantelua (31 vuonna 2023) ja 27 sosiaalihuollon kantelua (17 vuonna 2023).

Asiakastyytyväisyys

Satakunnan hyvinvointialueella kerätään asiakaspalautetta tämänhetkisten kansallisten sisältömallien mukaisesti.

Palautetta kerätään erikoissairaanhoidon tekstiviestikyselyllä, hyvinvointialueen verkkosivupalautteella ja erillisellä palautelomakkeella. Uusi asiakaspalautejärjestelmä otetaan käyttöön alkuvuoden 2025 aikana ja käyttö laajennetaan koko hyvinvointialueelle. Tavoitteena on saada käyttöön monikanavaiset palautteenantomahdollisuudet, yhtenäinen palaute-tiedon käsittelyprosessi sekä systemaattinen asiakaskokemustiedolla johtaminen.

Verkkosivujen kautta annetut annettujen strukturoitujen palautteiden keskiarvo oli eri vuosikolmanneksilla välillä 3,7–4,1, kun asteikko oli 1–5. Erikoissairaanhoidon tekstiviestipalautteissa keskiarvo oli kaikissa vuosikolmanneksissa 4,6.

Verkkosivujen kautta annetuissa palautteissa tammi–huhtikuun NPS-luku (NPS eli Net promoter score = suosittelemisindeksi kuinka todennäköisesti vastaaja suosittelee yrityksen palvelua; alimmillaan –100 ja korkeimmillaan 100) oli 15, touko–elokuun 24 ja syys–joulukuun NPS oli 5.

Tekstiviestipalautetta on kerätty erikoissairaanhoidon asiakkailta. Tammi–huhtikuun NPS oli 78 ja touko–elokuun NPS 77 ja syys–joulukuun 72. NPS-luku oli huomattavasti parempi tekstiviestipalautteiden kautta arvioituna kuin verkkosivujen kautta tulleissa palautteissa.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Kantelujen, muistutusten ja potilasvahinkoilmoitusten määrä kasvoi edellisvuodesta.

Tekstiviestipalautteiden perusteella erikoissairaanhoidon on oltu erittäin tyytyväisiä. Lautakunta pitää hyvänä asiana uuden asiakaspalautejärjestelmän käyttöönottoa.

Tarkastuslautakunnan suositus:

Tarkastuslautakunta suosittelee kiinnittämään erityistä huomiota potilasturvallisuuden parantamiseen.

3.4. Toiminnalliset sitovat tavoitteet toimialoille

Talousarviossa vuodelle 2024 on asetettu jokaiselle toimialueelle sitovat tavoitteet ja niille tavoitetasot ja mittarit. Tätä tarkastuslautakunta pitää hyvänä kehityksenä verrattuna vuoden 2023 tavoitteisiin, joiden arviointi oli haastavaa mittareiden puuttumisen takia.

Lautakunnan arvio tavoitteen toteutumisesta on merkitty seuraavasti:

- = ei ole toteutunut
- = on toteutunut osittain
- = on toteutunut
- = ei voida arvioida

3.4.1. Lasten, nuorten ja perheiden toimialue

Toimialueen sitovat tavoitteet olivat:

- Palvelutarpeen arviointi aloitettu 7 vuorokaudessa.
- Palvelutarpeen arviointi valmistunut kolmessa kuukaudessa.
- Lastensuojeluilmoitusten käsittelyyn ottaminen 7 vuorokaudessa
- Lastensuojelun palvelutarpeen kartoitus 30 vuorokaudessa.
- Lastensuojelun henkilöstömitoitus toteutuu.

Toimialueen mitattavat tavoitteet toteutuivat 82–88 %:sti. Huomioitavaa on, että uuden asiakastietojärjestelmän käyttöönoton vuoksi tilastotiedoissa on puutteita ja virheellisyys vuonna 2024. Myös lastensuojelun henkilöstömitoitus toteutui osittain.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimialueen tavoitteet ovat toteutuneet tyydyttävästi, vaikka rekrytoinnissa onkin haasteita. Lautakunta on arvioinut toimialuetta tarkemmin [luvussa 5.2.](#)

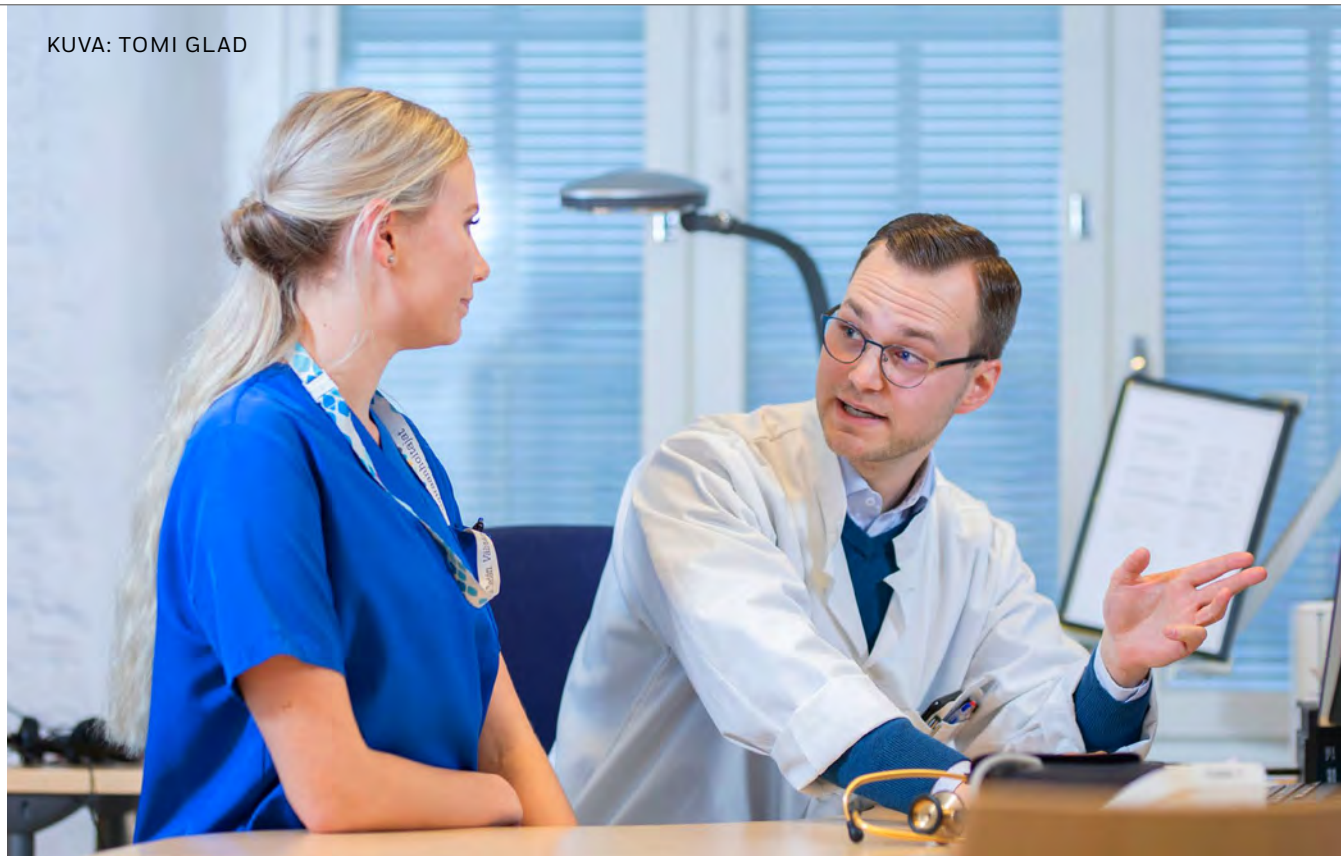
3.4.2. Aikuisten toimialue

Toimialueen sitovat tavoitteet olivat:

- Perustason terveystieteiden palvelussa hoitoon pääsy 14 vuorokaudessa. Toteutui 92 %:sti. ✓
- Toimeentulotukihakemukset käsitelty seitsemän arkipäivän kuluessa. Toteutui 97 %:sti. ✓
- Vammaispalveluissa palvelujen ja tukitoimien selvittäminen alkaa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä. Toteutui 90 %:sti. —
- Mielenterveys- ja päihdepalveluissa palvelujen ja tukitoimien selvittäminen alkaa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä. Toteutui 100 %:sti. ✓

Vammaispalvelujen tavoite toteutui 90 %:sti, muut tavoitteet toteutuivat 92–100 %:sti.

KUVA: TOMI GLAD

Tarkastuslautakunnan arvio:

Aikuisten palvelujen tavoitteet ovat mittareiden mukaan toteutuneet hyvin. Lautakunnan arvion mukaan toiminnassa on kehittämistä edelleenkin, varsinkin toimialueiden välisessä yhteistyössä ja prosessien sujuvuudessa.

Palveluverkkomuutokset ja epävarmuudessa työskenteleminen on vaikuttanut toimialueen henkilöstöön monin tavoin.

Aikuisten palvelujen toimialueelta lautakunta on arvioinut tarkemmin vammaispalvelujen toimintaa [luvussa 5.3.](#)

3.4.3. Ikääntyneiden toimialue

Toimialueen sitovat tavoitteet olivat:

- Yli 75-vuotiaiden osuus ympärivuorokautisissa asumispalveluissa enintään 7,6 %. ✓
- Yli 75-vuotiaiden osuus kotihoidon asiakkaista enintään 9 %. ✓
- Yli 75-vuotiaiden osuus omaishoidon asiakkaista 5 %. ✓
- Yli 65-vuotiaiden osuus omaishoidon asiakkaista 3 %. ✓

Toimialue onnistui kaikkien mittareiden mukaisissa tavoitteissaan.

THL:n alueellisessa asiantuntija-arviossa todetaan, että Satakunnan hyvinvointialueella asuu lähivuosina voimakkaasti ikääntyvä väestö. Ikääntyneiden määrän merkittävä kasvamisen heijastuu palvelujen kysyntään ja palvelujen kehittämistarpeisiin. Ikääntyneiden palveluissa asiakaspaikkoja on jouduttu sopeuttamaan paitsi henkilöstövajauksen myös säästötoimenpiteiden takia. Haasteet tulevat jatkumaan edelleen tulevina vuosina.

Raportissa suosituksena esitetään, että hyvinvointialue

- kehittää ikäihmisten palveluja kokonaisuutena
- vahvistaa kotiin vietävien palvelujen ja teknologian hyödyntämistä
- laajentaa ikäihmisille suunnattujen liikkuvien palvelujen käyttöä.

[Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Satakunnan hyvinvointialueella – Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2024 \(urn.fi\)](#)

Vuoden 2024 aikana käytiin koko hyvinvointialuetta koskevat yt-neuvottelut ja sen lisäksi ikääntyneiden palvelujen toimialueella ympärivuorokautista asumispalvelua koskeva yt-menettely, koska hoitajamitoitusta pienennettiin ja sillä oli suoria vaikutuksia rahoitukseen.

Satakunnassa asuu lähivuosina voimakkaasti ikääntyvä väestö.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteet saavutettiin, mutta mittarit eivät suoranaisesti kerro koko totuutta palvelujen laadusta. Ikääntyneiden palveluissa tulee jatkuvasti kiinnittää huomiota asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin.

Toimialue on onnistunut nopeasti saavuttamaan ympärivuorokautisen asumispalvelun tavoitteensa. Lautakunta on huolissaan ikääntyvän väestön ja vähenevien asiakaspaikkojen yhtälöstä.

Tarkastuslautakunnan suositus:

Tarkastuslautakunta edellyttää huomion kiinnittämistä hoidon laatuun ja eri päätösten vaikutusten arviointiin.

3.4.4. Erityis- ja sairaalapalveluiden toimialue

Toimialueen sitovat tavoitteet olivat:

- Erityistason saapuneet lähetteet käsitellään 21 vrk:n sisällä. ✓
- Erityistason hoidon tarpeen perusteella tarpeelliseksi arvioitu hoito aloitetaan 6 kk:n sisällä. —
- Suun terveydenhuollossa hoitoon pääsy tapahtuu 4 kuukauden sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. ✓

Toimialueen tavoitteet on saavuttanut tavoitteensa hyvin. Eniten yli 6 kk jonossa olleita oli silmätaudeilla ja ortopediassa. Jonoja on kuitenkin loppuvuonna saatu purettua onnistuneiden rekrytointien avulla ja sama hyvä kehitys on jatkunut alkuvuonna 2025.

3.4.4.1. Keskussairaaloiden tuottavuus

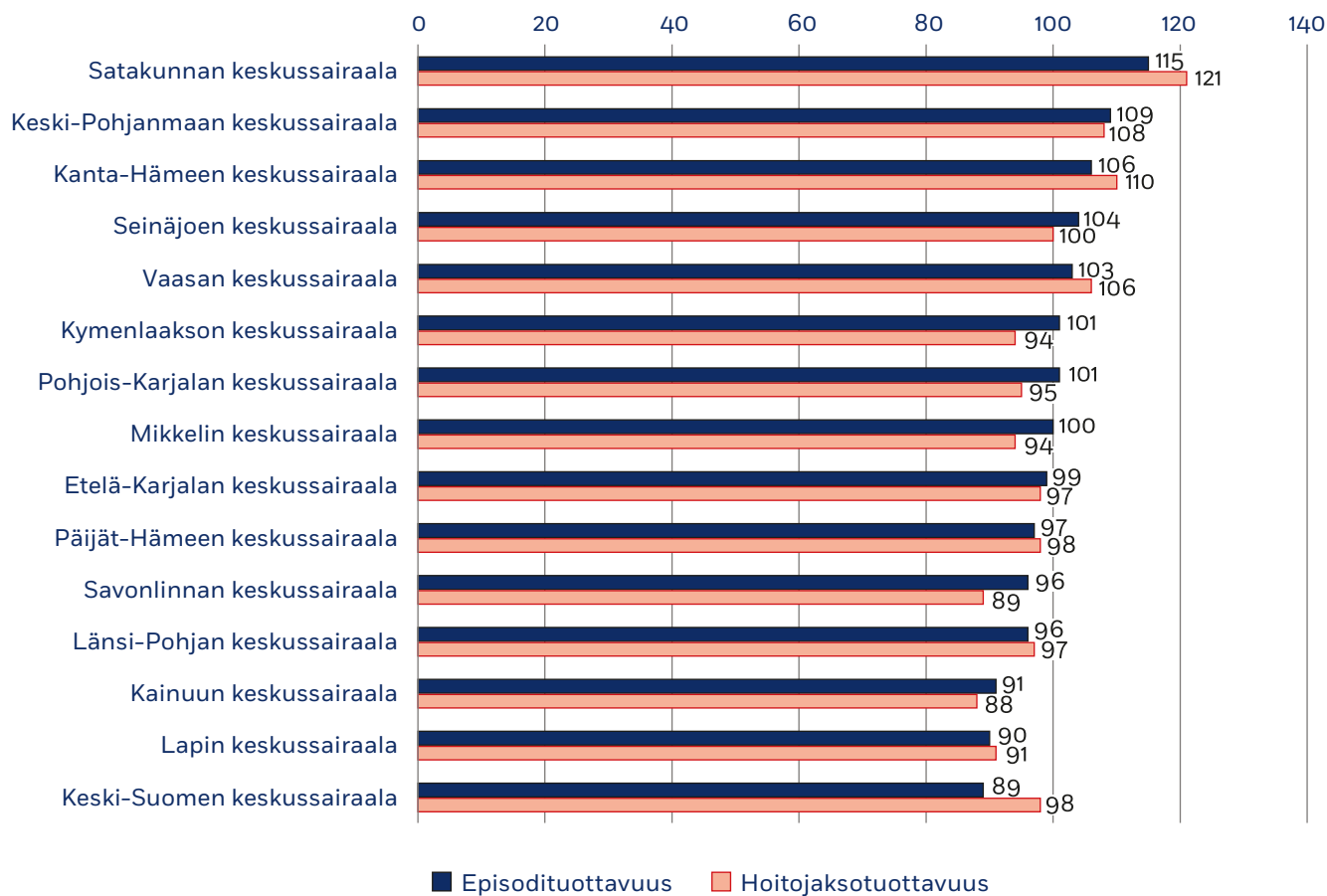
Erikoissairaanhoidon tuottavuutta on THL:n toimesta mitattu ja seurattu pitkään. Satakunnan keskussairaala on menestynyt kansallisessa vertailussa hyvin, ja nyt vuoden 2023 vertailussa Satasairaala oli paras. Kaaviossa on sekä hoitajaksotuottavuuden että episodituottavuuden vertailu.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunnan mielestä toimialue on saavuttanut tavoitteensa hyvin ja myös hoitotakuun toteutumiseksi on tehty onnistuneita rekrytointeja. Keskussairaaloiden tuottavuusvertailussa menestyminen on asia, mistä paitsi toimialueen myös koko hyvinvointialueen kannattaa olla ylpeä.

Keskussairaaloiden tuottavuus vuonna 2023

Sairaalatyyppin keskimääräinen tuottavuusluku = 100

3.4.5. Pelastuslaitos

Toimialueen sitovat tavoitteet olivat:

- Kiireellisissä tehtävissä ensimmäinen pelastusyksikkö tavoittaa kohteen maakunnan eri osissa vähintään seuraavasti:
 - I riskiluokassa 6 minuutissa, ✓
 - II riskiluokassa 10 minuutissa, ✓
 - III riskiluokassa 20 minuutissa. ✓
- Pelastustehtävissä ei aiheudu työtapaturmia. ✗

Valtakunnallisen suunnittelutavoitteen mukaan (SM 21/2012) ensimmäisen pelastusyksikön tulee saavuttaa avuntarvitsija riskiluokalle annetun määräajan puitteissa 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä. (Palvelutasopäätös aluevaltuustossa 5.6.2023 ja 9.12.2024).

KUVA: PELASTUSLAITOS

Aluehallintoviraston tuottama pelastustoimen valtakunnallinen asiantuntija-arvio (25.10.2024) tuo selkeästi esille Suomen pelastustoimen keskeiset haasteet: resurssien niukkuus, henkilöstövaje ja vanheneva kalusto ovat ongelmia, jotka vaativat ratkaisuja. Parempi tietojohdaminen ja tietojärjestelmien kehittäminen ovat välttämättömiä, jotta palveluiden taso voidaan turvata.

Arviossa todetaan, että hyvinvointialueiden on syytä panostaa raportointinsa laatuun ja ajantasaisuuteen. Tulevaisuuden pelastustoimen tulee perustua suunnitelmallisuuteen, investointien realistiseen toteuttamiseen ja henkilöstöresurssien vahvistamiseen.

AVI:n arvioinnissa todetaan, että Satakunnassa sijaitsee huomattava määrä erityistä vaaraa aiheuttavia kohteita. Satakunnassa ja Itä-Uudellamaalla sijaitsevat ydinlaitokset ovat myös erityissääntelyn piirissä olevia kohteita, joihin hyvinvointialueiden täytyy kohdentaa vaatimusten vuoksi muita erityistä vaaraa aiheuttavia kohteita enemmän resursseja.

[Pelastustoimen palvelut vuonna 2023 \(avi.fi, pdf\)](#)

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan pelastuslaitos on toteuttanut tehtävänsä tavoitteiden mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan suositus:

Työtapaturmien ehkäisyyn tulee kiinnittää huomiota. Lautakunta yhtyy AVI:n asiantuntija-arviossa tehtyihin suosituksiin tietojohdamiseen panostamisesta, joka toteutuessaan tuottaa parempaa raportointia ja sitä kautta laadukkaampaa toiminnan johtamista.

3.5. Tuloksen käsittely ja talouden tasapainotus

Aluehallitus esittää tilikauden 2024 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

Tilikauden 2024 alijäämä on 49 709 134,79 euroa, joka siirretään omaan pääomaan yli-/alijäämätilille. Hyvinvointialueen taseessa on tilikauden 2024 alijäämän 49 709 134,79 euroa kirjauksen jälkeen alijäämää on 96 510 569,31 euroa.

Hyvinvointialuelain 119 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyydestä talouden tasapainottamiseksi.

[Laki hyvinvointialueesta 611/2021 \(finlex.fi\)](#)

Taloussuunnitelma vuosille 2025–2027 on tasapainossa. Se perustuu muutosohjelmaan ja siihen sisältyvään palveluverkkohankkeen toteuttamiseen. Muutosohjelma hyväksyttiin aluehallituksessa 28.8.2023. ja se päivitettiin aluehallituksessa 4.2.2025, jolloin sen nimi muutettiin OmaSata tuottavuus- ja talousohjelmaksi. Päivitettyyn muutosohjelmaan on sidottu Satakunnan hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2025.

Anu Riikolan 2017 valmistuneessa pro gradu tutkimustuloksena oli, että työn epävarmuus on stressitekijä, joka vähentää työhyvinvointia. On tärkeää pyrkiä tulevaisuudessa löytämään työn epävarmuuden haitallisilta hyvinvointiyhteyksiltä suojaavia tekijöitä.

[Pro gradu -tutkielma \(trepo.tuni.fi, pdf\)](#)

Työterveyslaitoksen syksyllä 2024 tekemän Miten Suomi voi? -tutkimuksen mukaan työssä esiintyvä epävarmuus ja huoli kuormittavat suomalaisia.

[Työterveyslaitos: Miten Suomi voi? \(ttl.fi\)](#)

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta on edellisvuoden tavoin huolissaan alijäämän kattamisesta vuoden 2026 loppuun mennessä. Vuoden 2024 aikana onnistuttiin menojen hillitsemisessä, mutta tilinpäätöksen mukaan muutosohjelma ei kuitenkaan toteutunut suunnitellusti vaan säästöjä saatiin muilla tavoin (mm. yt-neuvottelut ja ”ostostoppi”).

Alkuvuonna 2025 aloitettiin toinen yt-neuvottelukierros. Näille yt-neuvotteluille ei ole määriteltä euromääräistä tavoitetta, mutta irtisanomisia, osa-aikaistamisia tai lomautuksia ei ole suljettu neuvotteluista pois.

Tarkastuslautakunnan suositus:

Tarkastuslautakunta suosittelee OmaSata tuottavuus- ja talousohjelman toteutumisen aktiivista seurantaa ja raportointia.

Jatkuva epävarmuus vaikuttaa tutkimusten mukaan laajasti työhyvinvointiin.

3.6. Konsernitavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2023 aikana hyvinvointialueen konsernirakenteesta poistui Kiinteistö Oy Rauman sairaala ja Kiinteistö Oy Uotilantie 5.

Konsernitavoitteet Satakunnan hyvinvointialueen tytäryhteisöille:

- yhtiöiden toiminta ei saa olla tappiollista, eikä perusteettoman voitollista
- Kiinteistö Oy Satakruunun toiminnan tavoitteena on toteuttaa toiminta- ja taloussuunnitelman sekä talousarvion sisältämät, vammaispalveluiden käyttöön tulevat asumisyksiköt ja muut omistajan tarvitsemat ja hyväksymät toimitilat
- Satasairaala Holding Oy:n tehtävänä on omistaa ja hallinnoida Suomen Lähilaboratorio Oy:n osakkeita. Yhtiö voi hallinnoida myös muita osakeomistuksia omistajan niin päättyessä.

Kiinteistö Oy Satakruunu

- Toiminta oli vuonna 2024 tappiollista (-399 100 euroa).
- Toiminnan tavoite on toteutunut.

Satasairaala Holding Oy

- Tehtävä on rauennut, koska Suomen Lähilaboratorio Oy on asetettu selvitystilaan kesällä 2024. Yhtiön tehtävä ja tarve tulee arvioida uudelleen.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Edellisessä arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta edellytti kiinnittämään enemmän huomiota konserniohjaukseen ja -valvontaan. Tilinpäätöksen tietojen mukaan konserniohjauksen vahvistamista on aloitettu ja toimet jatkuvat vuonna 2025.

Tarkastuslautakunnan suositus:

Vaikka Satakunnan hyvinvointialueen konsernirakenne on kevyt, tulee konserniohjauksen avulla huolehtia tehokkaasta ja vastuullisesta resurssien käytöstä. Lautakunta edellyttää toimia Kiinteistö Oy Satakruunun pääomarakenteen parantamiseksi.

4. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

4.1. Selonteko sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä

Hyvinvointialuelain 119 §:n mukaan toimintakertomuksessa on annettava tietoja myös sellaisista hyvinvointialueen ja konsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi hyvinvointialueen tai konsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

[Laki hyvinvointialueesta 611/2021 \(finlex.fi\)](#)

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat hyvinvointialueen johdon vastuulle. Oma-valvontaohjelmalla varmistetaan palveluiden laatu, turvallisuus ja vaikuttavuus, ja sen toteutumista seurataan säännöllisesti raportoinnilla. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearviointi toteutettiin kyselyllä ja haastatteluilla, joihin vastasivat kaikki 26 vastuu- ja toimialuejohtajaa. Arvioinnissa nousi esiin tiedolla johtamisen haasteet ja raportointijärjestelmien puutteet. Strategian arvojen toteuttaminen on ollut haasteellista. Riskienhallinta ja sisäiset valvontaprosessit ovat kehittymässä. Vuonna 2023 kehityskohteeksi tunnistettiin riskienhallinnan vahvistaminen, ja vuoden 2024 aikana vastuut on selkeytetty. Hankintojen ohjeistus ja viestintä on toimivaa.

Aluehallituksen kokonaisarvio ja tunnistetut kehittämistarpeet:

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat tuottaneet kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta. Hankintaohjeet, -menettelyt ja toimintatavat ovat toteutettu erinomaisesti.

Riskienhallintaprosessia on kehitetty vuoden aikana.

Tiedolla johtaminen ja johdonraportointi vaativat edelleen panostusta, koska järjestelmät eivät anna riittävän nopeasti luotettavaa tietoa palvelutuotannosta. Tiedolla johtamisessa on puutteita, henkilöstö- ja taloustietoja saadaan.

Keskeisinä kehittämiskohteina ovat suunnitelmallinen organisaatiotasoinen riskienhallintatyö ja sisäisen valvonnan prosessit toimi- ja vastuualuekohtaisesti.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt arviointivuonna erityistä huomiota tiedolla johtamisen haasteisiin. [Luvussa 5.4.](#) on arviointia tiedolla johtamisesta.

Riskienhallinnan nostaminen osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua on ollut edistystä edellisvuoteen ja sitä tukee erityisesti riskienhallinnan tietojärjestelmän käyttöönotto.

4.2. Merkittävimmät riskit

Vuodelle 2024 tehty riskienhallinta-suunnitelmassa tunnistetut riskit liittyivät palvelurakenteen kehittämiseen, muutosohjelman johtamiseen, rahoitukseen sekä ICT-järjestelmien edistämiseen. Näiden hallintatoimina tunnistettiin ennakoiva suunnittelu, ohjaus- ja johtoryhmätyöskentely. Vuoden aikana esiin nousseita haasteita ratkaistiin toimialuekohtaisilla hallintatoimenpiteillä.

Toimialueiden nostamat keskeiset riskit:

- Toiminnan ja talouden sovittaminen rahoitukseen
- Muutosohjelman toteutuminen
- Henkilökuntaan kohdistuva väkivalta
- Sijaisten saamisen haasteet

Keskeisiin riskeihin on myös suunniteltu riskien hallintatoimia, joiden avulla riskien realisoitumista saadaan vältettyä. Sijaisten rekrytointihaasteet ovat talousarvion laadintatilanteesta muuttuneet jonkin verran.

Tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan varsinkin hoitajien rekrytointi on helpottunut merkittävästi, myös sosiaalityöntekijöiden saatavuus on joihinkin yksiköihin parantunut. Suuria haasteita on edelleen mm. lääkäreiden ja psykologien saatavuudessa. Pelastuslaitoksen tilanteen arvioidaan huontuneen ja saatavilla on vain epäpäteviä sijaisia esimerkiksi vuosilomien ajaksi.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Rahoitusriskiin sisältyy vaara, että toimintaa keskitetään korjaaviin palveluihin ennaltaehkäisevien palveluiden kustannuksella ja tämän riskin lautakunta arvioi myös osittain toteutuneen. Lautakunta pitää rekrytointihaasteita merkittävänä riskinä eikä riski kohdistu pelkästään sijaisten saamiseen vaan useille henkilöstöryhmille.

Pelastuslaitokselle on saatavilla vain epäpäteviä sijaisia esimerkiksi vuosilomien ajaksi.

5. Muut havainnot

5.1. Psykiatria

Tarkastuslautakunta on arviointi-suunnitelmansa mukaisesti tutustunut erityis- ja sairaalapalveluiden toimialueeseen ja tehnyt tutustumiskäynnin uuteen Satapsykiatriaan.

KUVA: KRISTIINA PUOLAKKA

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomuksen 15/2024 Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut hyvinvointialueilla – Palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja yhteensovittaminen mukaan nuorisopsykiatrisen erikoissairaanhoidon kustannukset potilasta kohti olivat vuoden 2023 potilasmäärät toimitaneilla alueilla keskimäärin 4 651 euroa. Alueittain kustannukset potilasta kohti vaihtelivat 2 818 euron ja 7 895 euron välillä. Satakunnan hyvinvointialueella kustannukset olivat 4 185 euroa.

Terveystalouden (1326/2010) 53 §:n mukaisesti hoidon tarpeen arviointi tulisi aloittaa erikoissairaanhoidossa kolmen viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut hyvinvointialueen sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon yksikköön. Vain neljällä hyvinvointialueella oli seurattu hoidon tarpeen arvioinnin aloittamista ja Satakunta oli yksi näistä.

Erikoissairaanhoidon hoitotakuun mukaisesti (terveydenhuoltolaki 1326/2010 53 §) alle 23-vuotias on oikeutettu hoitoon kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu. Satakunnassa hoitoon on vuonna 2023 päässyt 25 vuorokaudessa (mediaani) ja vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä 26 vuorokaudessa. Mediaaniajat hyvinvointialueilla vaihtelivat ensimmäisellä neljänneksellä 4–90 vuorokauteen.

VTV:n tarkastuksen päähavaintoina oli:

- Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen ikäraajat eivät perustu lääketieteelliseen näkemykseen nuoruusiästä, ja vaihtelua ikärajoissa oli alueiden välillä erityisesti perustason palveluissa
- Ostopalvelut voivat vaarantaa hoidon jatkuvuuden ja heikentää palvelujen laatua
- Perusterveydenhuollon hoitotakuun toteutumista ei seurata – perustason palvelujen tiedolla johtamisen edellytykset ovat heikot
- Integraation taso vaihtelee ja hoidon jatkuvuudessa on paljon riskejä
- Mielenterveys- ja päihdepalvelujen puutteet kuormittavat opiskelu- ja sosiaalihuoltoa
- Palvelujen saavutettavuudessa on yhä kehitettävää

Tarkastuskertomus luettavissa:

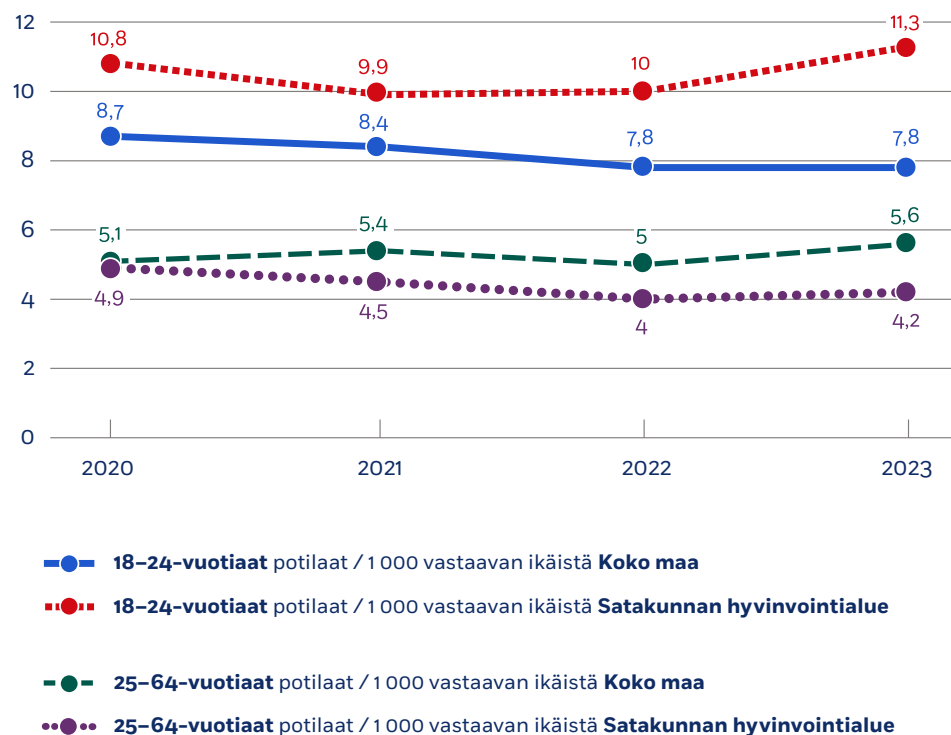
[Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 15/2024 Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut hyvinvointialueilla \(vtv.fi\)](#)

THL:n mukaan psykiatrista laitoshoidtoa vuonna 2023 saaneita on Satakunnassa enemmän kuin maassa keskimäärin kaikissa ikäryhmissä (ero Satakunnan ja muun maan välillä prosentteina); 0–12-vuotiaissa 31,3 %, 13–17-vuotiaissa 12,5 %, 18–24-vuotiaissa 44,9 %, 25–64-vuotiaissa 33,3 % ja yli 65-vuotiaissa 13,6 %.

Merkittävin havainto on, että 18–24-vuotiaissa Satakunnassa on tapahtunut rajua kasvua, kun taas koko maassa sekä potilasmäärä että hoitopäivien määrä on laskenut.

Satakunnassa on potilasmäärissä tapahtunut rajua kasvua.

Psykiatrian laitoshoidto ikäryhmissä 18–24 v ja 25–64 v

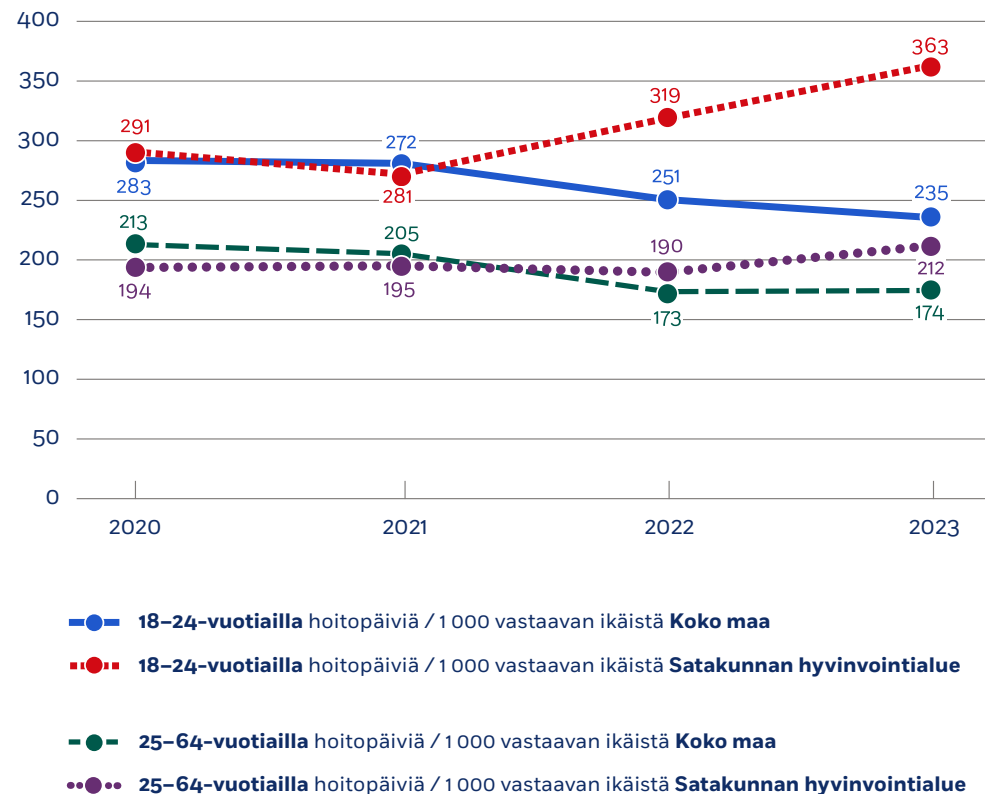

Satakunnassa hoitopäiviä vuonna 2023 oli 54,3 % enemmän kuin maassa keskimäärin. Satakunnassa kasvua vuodesta 2020 vuoteen 2023 on 25 % kun koko maassa on hoitopäivien määrä kyseisenä aikajaksona vähentynyt 16,9 %. (THL, Tilasto- ja indikaattori-pankki Sotkanet.fi 2005–2024)

Arvioinnissa on selvinnyt, että Satakunnassa on enemmän mielenterveyspotilaita kuin maassa keskimäärin, mikä näkyy laitoshoidon käytössä. Asiantuntijoiden mukaan psykiatrian sairaalapaikkojen määrä korreloi voimakkaasti käyttömäärään. Satakunnassa onkin vähennetty sairaalapaikkoja, viimeksi uuden Satapsykiatrian valmistuttua. Muuttoprosessiin liittyi vahva avopalvelujen kehittäminen vuosina 2019–2023. On pyritty avohoitopainotteisuuteen, ja sairaansijoja on nyt 100 (aiemmin 118).

Näistä toimista huolimatta Satakunnassa laitoshoidtoa saa jokaisessa ikäryhmässä enemmän kuin maassa keskimäärin, ja voidaankin todeta, että avohoidossa ei olla onnistuttu riittävän hyvin.

Hoitopäivät ikäryhmissä 18–24 v ja 25–64 v

Mielenterveyspotilaiden suureen määrään on monia syitä. Yksi merkittävistä syistä on matala sosioekonominen asema. Lisäksi elintapoihin liittyvät seikat ovat tärkeitä tekijöitä mielenterveyteen.

Tutkimusten mukaan noin 20 % ihmisistä sairastuu vuosittain mielenterveyshäiriöihin, joista hoitoon hakeutuu noin puolet. Spontaani parantuminen on mahdollista. Spontaani parantuminen mielenterveyshäiriöistä tarkoittaa tilannetta, jossa henkilö kokee oireidensa merkittävän lievenemisen tai häviämisen ilman virallista hoitoa tai terapeutista interventiota.

Spontaani parantuminen on mahdollista.

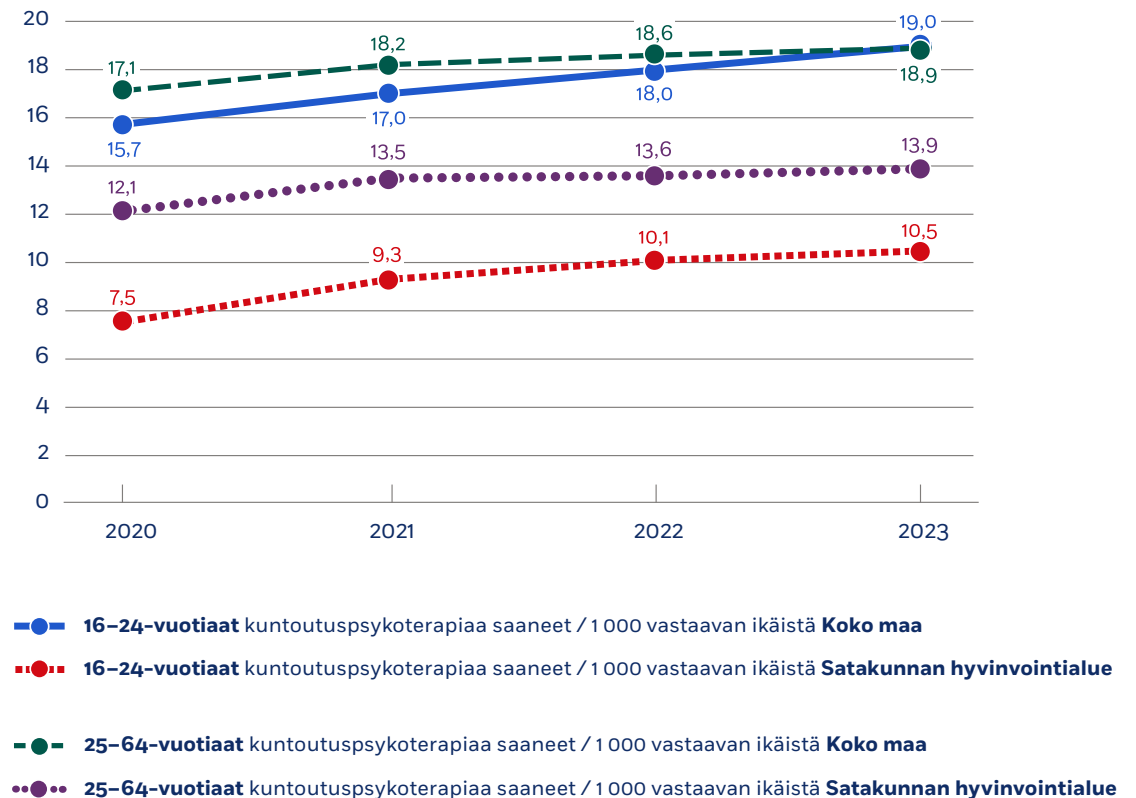
Tämä voi tapahtua joissain tapauksissa, ja sen taustalla voi olla monia tekijöitä, kuten

- **Ajan kuluminen ja elämänmuutokset:** Elämäntilanne muuttuu ja stressitekijöitä vähenee.
- **Resilienssi ja omat voimavarat:** Jotkut ihmiset pystyvät käsittelemään vaikeuksia ja stressiä tavalla, joka tukee toipumista ilman ulkopuolista apua. Tämä voi liittyä esimerkiksi persoonallisuuden piirteisiin, aiempiin elämäkokemuksiin tai keinoihin, joilla henkilö pystyy hallitsemaan stressiä.
- **Tukiverkosto:** Vahva sosiaalinen tuki perheeltä, ystäviltä tai yhteisöltä voi auttaa lievittämään mielenterveyshäiriöiden oireita ja edistää toipumista.
- **Terveelliset elämäntavat:** Hyvät unet, liikunta, terveellinen ruokavalio ja stressinhallinta voivat tukea mielenterveyttä ja vähentää oireiden voimakkuutta.

Satakunnassa kuntoutuspsykoterapiaa saaneiden määrä on merkittävästi pienempi kuin maassa keskimäärin. Suurin ero on 16–24-vuotiaissa; 44,7 % vähemmän. Myös 25–64-vuotiaissa ero on merkittävä; 26,5 %.

Arviointihaastatteluissa on pohdittu kuntoutuspsykoterapian vähyyden syitä Satakunnassa verrattuna koko maan tilanteeseen. Satakunnassa on matalampi sosioekonominen asema, mikä voi olla yksi syy. Kuntoutuspsykoterapiaa toteuttavat yksityiset psykoterapeutit ja Kela maksaa kustannuksista 60 %. Loput maksaa asiakas itse ja summa voi olla monelle kynnys hakeutua psykoterapiaan. Toisaalta psykoterapian lähteen voi saada vain työikäiset (16–67-vuotiaat) ja opiskelijat, koska se on tarkoitettu työkyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen. Tärkeimmäksi syyksi arvellaan kuitenkin psykoterapeuttien saatavuutta.

Kuntoutuspsykoterapiaa saaneet

Psykiatrian ylilääkäri **Jukka Kärkkäinen** Satakunnan hyvinvointialueelta nosti Helsingin Sanomien mielipidekirjoituksessa 2.10.2024 esiin idean, jossa mielenterveydestä pitäisi saada oma ”Pohjois-Karjala”-projekti, jolla parannettaisiin ihmisten elintapoja (liikunta, ravinto, päihteettömyys, uni), vähennettäisiin somen käyttöä ja lisättäisiin yhteisöllisyyttä. 1970-luvulla käynnistetyin Pohjois-Karjala-projektin tavoitteena oli vähentää sydän- ja verisuonitautien riskiä erityisesti Pohjois-Karjalassa, jossa alueen asukkailla oli keskimääräistä korkeampi sydänsairauksien esiintyvyys.

Kärkkäisen kirjoitukseen viittasi 22.10.2024 **Aila Mustamo**, joka totesi, että viime vuosikymmeninä elämä on muuttunut yhä nopea-tempoisemmaksi ja kilpailuhenkiseksi, mikä kuormittaa sekä aikuisia että lapsia.

”Kilpailu hyvistä opiskelu- ja työpaikoista alkaa yhä aikaisemmin. Globaalit kriisit synkistävät kuvaa tulevaisuudesta. Opiskelijoita hiillostetaan valmistumaan aina vain nopeammin, eikä alan vaihtaminenkaan onnistu yhtä helposti kuin ennen.”

Mustamo ehdottaa, että yhteiskunnassa ”höllennettäisiin” vähän ja lopetettaisi jatkuva kilpajuoksu, nuorille annettaisiin mahdollisuus etsiä ja erehtyä. Yhteiskunnassa pitäisi pyrkiä lisäämään jatkuvuuden ja turvallisuuden tunnetta.

Tarkastuslautakunnan arvio

Satakunnassa psykiatrisen laitoshoidon määrä huolestuttaa lautakuntaa. Avohoidon parantaminen ei ole täysin onnistunut eikä kuntoutuspsykoterapiaa saa Satakunnassa samoin kuin muualla maassa keskimäärin. Lasten ja nuorten tilanne on erityisen haastava nyky-yhteiskunnan vaatimusten keskellä.

Nuorisopsykiatrisen erikoissairaanhoidon kustannukset potilasta kohti olivat vuonna 2023 maan keskitasoa alhaisemmat.

Tarkastuslautakunnan suositukset

Tarkastuslautakunta pitää Jukka Kärkkäisen ajatusta mielenterveyden ”Pohjois-Karjala”-projektista kannatettavana ja ehdottaa, että Satakunnan hyvinvointialue yhdessä muiden

toimijoiden kanssa lähtee kartoittamaan ja edesauttamaan mielenterveyden ”Satakunta”-projektia. Satakuntalaisten korkea mielen-terveysongelmien määrä puoltaa Satakunnan valintaa projektin kohteeksi. Yhdessä valtakunnallisten toimijoiden sekä satakuntalaisten kuntien, kolmannen sektorin ja yritys-elämsäsektorin kanssa projekti voi auttaa nykyisiä lapsia ja nuoria selviytymään läpi elämänsä mieleltään terveinä ja hyvinvoivina. Projekti lisäisi myös spontaanin parantumisen mahdollisuuksia. Projektin tulokset hyödyttäisivät myöhemmin koko kansakuntaa, kuten Pohjois-Karjala-projekti aikoinaan.

Tarkastuslautakunta suosittelee selvittämään syyt kuntoutuspsykoterapian käytön vähäiseen määrään Satakunnassa.

Tarkastuslautakunta suosittelee tutustumaan VTV:n tarkastuskertomukseen 15/2024 ja huomioimaan siellä esille nostetut parannusehdotukset.

5.2. Lasten ja nuorten hyvinvointi

Arviointikohteena lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimialue on ollut monitahoinen. Lautakunta on tutustunut Uudenkoiviston vastaanottokodin toimintaan vierailukäynnillä. Arvioinnissa on siten keskitytty lastensuojeluun.

Lautakunta on myös tutustunut sosiaalisen raportoinnin tuloksiin ajalta 1–7/2024. Lasten ja nuorten näkökulma on ollut esillä myös erityis- ja sairaalapalveluiden, erityisesti psykiatrian, arvioinnissa. (Tarkemmin [luvussa 5.1.](#))

KUVA: TOMI GLAD

Lapset voidaan nähdä tulevaisuuden aikuisina ja on ilmeistä, että lapsuuden elinolot ja kokemukset vaikuttavat läpi elämän. Yhteiskunnan näkökulmasta lapsuuden hyvinvoinnin mittaamisella on merkitystä myöhempien elämänvaiheiden kautta yhteiskunnan toimivuudelle. Lapsia ei kuitenkaan pidä ajatella pelkästään tulevaisuuden aikuisina. Suomessa on reilu miljoona lasta, eli noin viidesosa suomalaisista on alle 18-vuotiaita. Siksi on

tärkeää tietää, miten lapset juuri nyt voivat. Lapsilla yksilöinä on oikeus hyvään elämään ja kasvua tukevaan yhteiskuntaan, ja havaittua pahoinvointia on pyrittävä vähentämään.

[Tilastokeskus 1.11.2022: Lasten hyvinvoinnin mittaaminen ei ole yksinkertainen tehtävä \(stat.fi\)](#)

Tilastokeskus on koonnut kaikki kansallisesti tuotetut, jatkuvat lasten hyvinvointia koskevat indikaattorit. Indikaattoreita löytyi noin 2 300.

Lastensuojelu

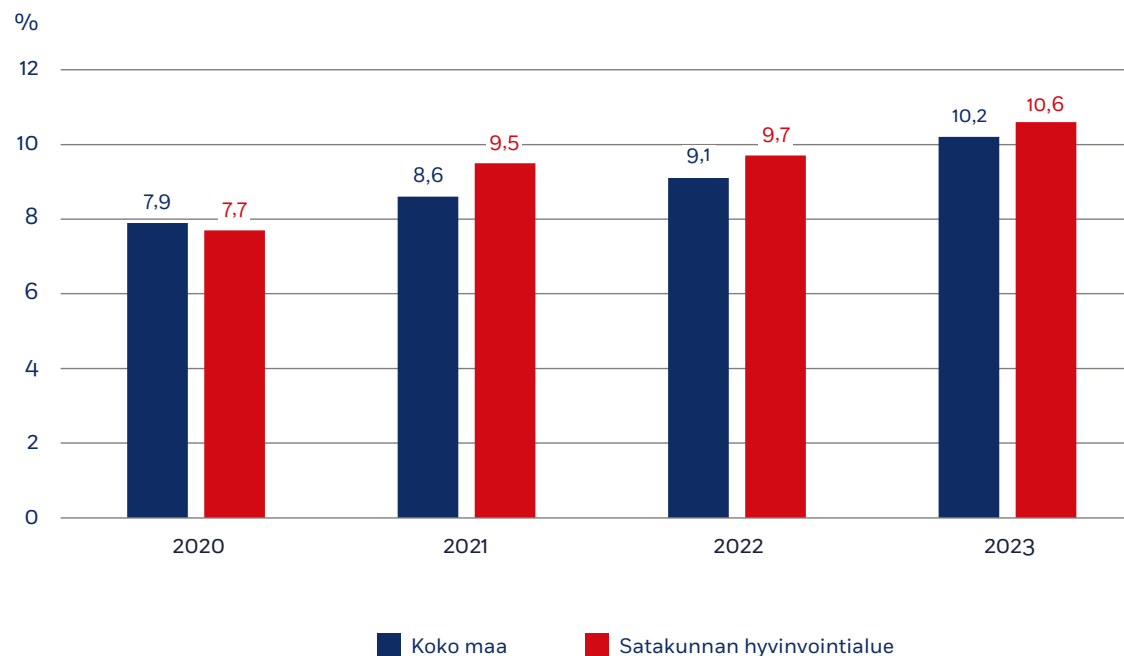
Lastensuojelun tilastoista ([Sotkanet.fi](https://sotkanet.fi)) käy ilmi, että Satakunnassa tehdään lastensuojeluilmoituksia enemmän kuin maassa keskimäärin ja ilmoitusten määrä on vuosi vuodelta kasvanut.

Syynä kasvaviin ilmoitusmääriin sekä Satakunnassa että koko maassa voi olla se, että ihmiset tietävät paremmin, milloin lastensuojeluilmoitus pitää tehdä. Lastensuojelulaissa (5 luku 25 §) on määriteltä, ketkä ovat ilmoitusvelvollisia.

[Lastensuojelulaki 417/2007 \(finlex.fi\)](#)

Ennen hyvinvointialueita kunnissa oli erilaisia käytäntöjä. Joskus ilmoitus tehdään yhdessä neuvolassa perheen kanssa, ja silloin saadaan oikea-aikainen ja varhainen tuki. Yhteiskunnassa ongelmana näkyy lapsiperheköyhyyden lisääntyminen, mikä varmasti aiheuttaa myös lastensuojelutarpeen kasvua.

0–17-vuotiaat, joista tehty lastensuojeluilmoitus, % vastaavan ikäisestä väestöstä

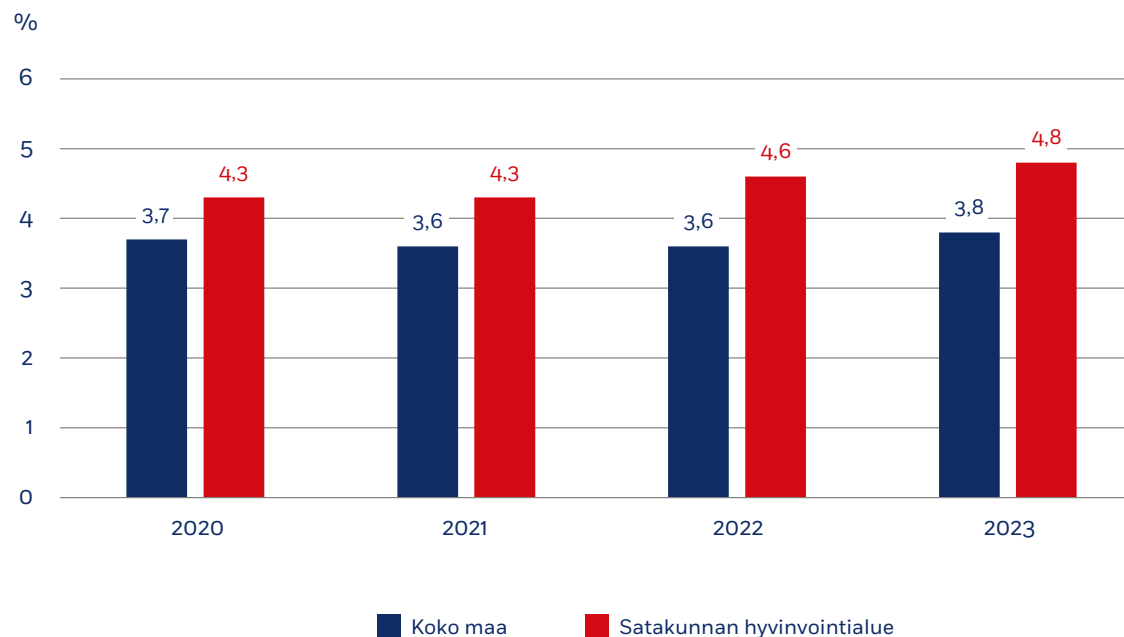
Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2024.

Marraskuussa 2024 asiakastietojärjestelmä vaihtui yhteiseksi koko hyvinvointialueella. Nyt saadaan paremmin tietoon lastensuojeluilmoitusten syyt. Aiemmin joistakin järjestelmistä ei saatu ilmoituksen syytä näkyviin. On tärkeä tietää, onko ilmoitus lapsen vai vanhempien käytökseen liittyvä.

Satakunnan ero maan keskiarvoon nähden näkyy lastensuojelun avohuollon asiakasmäärissä.

Tarkastuslautakunnalle on esitelty sosiaalisen raportoinnin tuloksia 1–7/2024. Tuloksista nousee esiin lastensuojelun asiakasmitoituksen toteutumattomuus, sosiaalityöntekijöiden rekrytointiongelmat ja työntekijöiden ylikuormittuneisuus. Tilannetta on kuvattu pitkään jatkuneeksi ja kestävämmäksi.

Avohuollon asiakkaat 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2024.

Kouluterveyskysely 2023

Satakuntalaisten lasten ylipaino oli yksi kouluterveyskyselyn 2023 havainnoista, ja se heijastaa laajempaa suuntausta, joka on nähtävissä monilla alueilla Suomessa. Satakunnan hyvinvointialueella ylipainoisten 8.–9.-luokkalaisten osuus oli 24,2 %, kun koko maassa luku oli 17,4 %.

Suomalaisten tyttöjen mielenterveys oli yksi keskeisimmistä huolenaiheista. Satakuntalaisista tytöistä 28,4 % (koko maassa 30,1 %) koki kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Pojista ahdistuneisuutta koki vain 7,6 % (koko maassa 8,2 %). Samansuuntainen tulos oli ”ollut huolissaan mielialastaan viimeisen 12 kuukauden aikana” kysymyksen kohdalla. Satakuntalaisista tytöistä huolissaan oli ollut 53,8 % (koko maassa 53,7 %) ja pojista 17,8 % (koko maassa 16,8 %).

THL:n alueellisessa asiantuntija-arviossa on todettu Satakunnan osalta, että nuorten kokemukset omasta fyysisestä ja psyykkisestä terveydentilastaan ja hyvinvoinnistaan ovat heikentyneet. Eri-ikäisten ylipaino ja

lihavuus korostuvat alueella muuta maata vahvemmin.

[Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Satakunnan hyvinvointialueella – Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2024 \(urn.fi\)](#)

Jokaisella hyvinvointialueella ja kunnalla on velvollisuus laatia lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 29.6.2021/612 § 7.

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä \(finlex.fi\)](#)

Satakunnan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2024–2025 sisältää keskeiset asiat, joihin hyvinvointialue tulee panostamaan ongelmien ratkomiseksi. Suunnitelma pohjautuu hyvinvointikertomuksessa esiin nousseisiin huolenaiheisiin:

- Lasten ja nuorten elintavat ovat heikentyneet
- Kokemus omasta osallisuudesta ja mielen hyvinvointi ovat heikentyneet
- Turvattomuuden kokemus on kasvanut

[Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma \(sata.cloudnc.fi\)](#)

Tarkastuslautakunnan arvio:

Hyvinvointialue on tunnistanut hyvin lasten ja nuorten keskeiset ongelmakohdat ja tehnyt suunnitelmia ongelmien ratkaisemiseksi.

Lastensuojelun resursointi on ongelmallista ammattilaisten rekrytointiongelmien vuoksi.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Lasten ja nuorten hyvinvointiin ja turvallisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota, sillä usein ongelmat siirtyvät aikuisuuteen. Työntekijöiden jaksamiseen tulee löytää kestäviä ratkaisuja.

Tarkastuslautakunta suosittelee yhteistyön jatkamista erityis- ja sairaalapalveluiden sekä muiden toimialueiden kanssa satakuntalaisten lasten, nuorten ja perheiden psyykkisen hyvinvoinnin parantamiseksi. Erityisesti tulisi löytää ratkaisuja tyttöjen ahdistuneisuuteen. Onko sosiaalisesta mediasta tullut liian merkittävä tekijä lasten ja nuorten elämässä ja mikäli näin on, onko jotain tehtävissä?

5.3. Vammaispalvelut

Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmaan sisältyvästä aikuisten palvelujen toimialueesta erityiseksi arviointikohteeksi valittiin vammaispalvelut. Tarkastuslautakunta vieraili syksyllä 2024 Raumalla tehostetussa asumispalveluyksikö Puhdissa.

KUVA: TOMI GLAD

Uuden vammaispalvelulain valmistelu oli pitkäkestoinen prosessi ja viimeiseksi saatiin päätettyä soveltamisalasta; soveltamisalan pykälä (2 §) saatiin 30.12.2024. Uusi vammaispalvelulaki (675/2023) tuli voimaan 1.1.2025. Lakiin sisältyy kolmen vuoden siirtymäaika. Vammaispalvelut myönnetään jatkossa saman lain perusteella kaikille eri tavalla vammaisille henkilöille.

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta jäi 1.1.2025 voimaan, mutta palvelut järjestetään muiden lakien perusteella. Kehitysvammalain perusteella tehdään jatkossa vain päätökset erityishuollon antamisesta ja lopettamisesta, rajoitustoimenpiteiden käyttämisestä sekä tahdosta riippumattomasta erityishuollosta.

Jatkossakin vammaisten henkilöiden palvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain, ikääntyneiden väestön toimintakyvyn tukemista sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain, terveydenhuoltolain, varhaiskasvatuslain sekä perusopetuslain mukaisesti. Vammaispalvelulakia sovelletaan erityispalveluiden järjestämiseen niille vammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vamman

KUVA: JOHANNA SJÖVALL

tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen takia välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä. Tämän lain perusteella järjeste-

tään palveluita vain, jos muussa laissa tarkoitettut palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä. (Vammaispalvelulaki 2 §) Vammaispalvelulaki on siten nk. toissijainen laki.

Uudessa laissa on uusia palveluja, eikä ole vielä tarkkaa tietoa siitä, mitä palvelu tulee sisältämään käytännössä. Tilanne on sama koko Suomessa. Tällaisia ovat esimerkiksi erityinen osallisuuden tuki ja tuettu päätöksenteko.

Uuden lain on tunnistettu tuottavan hyvinvointialueelle huomattavan määrän lisätyötä asiakassuunnitelmien sekä viranhaltijapäätösten päivittämisinä ja lisämenoeriä uusien palvelujen muodossa. Uusien palvelujen toteuttamiseksi suunnitelmissa on kilpailutuksia. Lisäksi muutosohjelmassa vammais- palvelujen säästötavoitteet ovat huomattavat. Edellinen yhteistoimintaneuvottelu vuonna 2024 tuotti kahden vammais- palvelujen vastuualueen yhdistymisen yhdeksi kokonaisuudeksi, joten organisaatiota on tiivistetty hyvinvointialueen lähtötilanteesta.

Uuden asiakastietojärjestelmän sekä kyydinvälitysjärjestelmän käyttöönotto ja RAI- arviointijärjestelmän opettelu ovat työllistäneet henkilökuntaa merkittävästi vuonna 2024 ja tilanne jatkuu edelleen vuonna 2025. Tämä on aiheuttanut päätöksentekoon ruuhkaa. Uuden lain myötä nähdään riskinä, että asiakkailta tulee negatiivista palautetta, kun palvelua jatkossa on haettava ensisijaisen lakien perusteella, ja näissä palveluissa usein on asiakasmaksuja, kun taas vammais- palvelut ovat pääasiassa ilmaisia. Palvelutarpeen arviointiin ei vaikuta onko palvelu maksullista vai maksutonta. Asiantuntija- haastattelussa on tullut esiin huoli siitä, miten hyvinvointialueen määrärahat riittävät ensisijaisissa palveluissa. Haasteena on palvelujen järjestäminen eri toimialueiden yhteistyönä.

Pääasiassa vammais- palveluissa nähdään uudistukset kuitenkin hyvänä asiana. Aikaa säästyy, kun uudet yhteiset järjestelmät on saatu haltuun. Uuden vammais- palvelulain mukaiset asiakassuunnitelmien päivitykset nykyisille asiakkaille tulee tehdä kolmen vuoden kuluessa. Kun tämä urakka on tehty, ollaan niin sanotusti ”voiton puolella”.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Uusien järjestelmien käyttöönotto on työllistänyt merkittävästi vammais- palvelujen henkilöstöä ja aiheuttanut uusien palvelupäätösten tekemiseen viivettä.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Tarkastuslautakunta suosittelee henkilöstön osaamiseen ja jaksamiseen panostamista, jotta uuden vammais- palvelulain velvoitteet pystytään täyttämään. Sekä henkilöstöressien että taloudellisten resurssien niukkuus huolestuttaa lautakuntaa. Ensisijaisissa palveluissa, joihin vammaisia henkilöitä nyt ohjautuu, on varauduttava riittävin määrärahoihin palveluiden järjestämiseen.

5.4. Tiedolla johtaminen

Tarkastuslautakunnalle on toimikautensa aikana useaan kertaan tuotu asiantuntijoiden taholta esiin, että hyvinvointialueen tiedolla johtaminen ei ole toivottulla tasolla ja että siinä on merkittäviä ongelmia. Osittain näistä palautteista johtuvista syistä lautakunta on perehtynyt tiedolla johtamiseen lokakuussa 2024. Lautakunta näkee tiedolla johtamisen olevan perusta hyvinvointialueen päätöksentekoon sekä päivittäisellä että strategisella tasolla.

Tiedolla johtamisen yksikön tavoitteena on hyvinvointialueen tietojohdamisen kehittäminen tietojärjestelmäkokonaisuuksineen (tietoallas-tietovarasto-Power BI -raportointi) mahdollistaen tietoperusteinen päätöksenteko (Strategian periaate 12. Tieto, tutkimus ja käytännön kokeilut ohjaavat kohti vaikuttavia toimintamalleja). Asiantuntijan arvio tavoitteen toteutumisesta on se, että kehittäminen jatkuu kokonaisuuden osalta. Kyseessä on iso ja haastava kokonaisuus, jonka toteuttaminen vie aikaa. Asiantuntija-resurssien vähyys haastaa kehittämistä.

Onnistumisia on haasteista huolimatta koettu:

- tietojohdamisen alustan kehittäminen,
- HR Power BI -raportointikokonaisuuden toteutus,
- tietojohdamisen portaalin toteutus Satanen -intranetissä,
- tiedolla johtamisen koulutusten toteutus,
- säännöllinen viestintä tiedotteiden avulla,
- kirjaamisen ja tilastoinnin yhdyshenkilöverkoston vetovastuu.

Satakunnan hyvinvointialue on mukana kansallisessa tietojohdamisen kehittämishankkeessa, jossa on mukana myös kuusi muuta hyvinvointialuetta. Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkökustannukset on asteittain julkaistava alkaen vuodesta 2025.

[Hallitusohjelma \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Yksikkökustannustietojen tuottaminen on tärkeää, jotta voidaan samanaikaisesti kuvata palveluiden käyttöä ja analysoida niiden tuottamiseen käytettyjä resursseja. Tavoitteena on tukea hyvinvointialueiden välistä vertaiskehittämistä ja löytää kustannustehokkaita toimintatapoja. Hyvinvointialueet tarvitsevat tietoa palveluiden kustannuksista päätöksenteon tueksi, mikä parantaa budjetointia, auttaa tunnistamaan hyviä käytänteitä ja edistää sisäistä vertaiskehittämistä. Yksikkökustannusten avulla päästään lähemmäs tietoa kustannusvaikuttavuudesta.

Kustannusvaikuttavuus = Asiakkaalle merkittävät vaikutukset / Asiakaskohtaiset kustannukset.

Asiakkaalle merkittävistä vaikutuksista tietoa tulee saada mm. THL:n rekistereistä (STM:n hallinnonalaa) ja kustannustietoa valtiokonttorilta (VM:n hallinnonalaa).

Hankkeesta on saatu ensimmäiset tulokset joulukuussa 2024. Laskennan tuloksena on saatu viiden ensimmäisen palveluluokan kansalliset yksikkökustannukset käyttäen kansallisia aineistoja. Nämä ovat iäkkäiden ja vammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen, iäkkäiden kotihoito, perustason vastaanottopalvelut sekä lastensuojelun laitospalvelu. Hankkeen edetessä laskentaa tehdään myös alueittain ja yksityiskohtaisemmin.

[Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkökustannukset tarjoavat arvokasta tietoa hyvinvointialueiden ja valtioneuvoston tiedolla johtamiseen \(thl.fi\)](#)

THL:n alueellisen asiantuntija-arvion mukaan lakisääteisissä Valtiokonttorille raportoitavissa palveluluokkakohteisissa taloustiedoissa oli Satakunnassa vielä arviointihetkellä merkittäviä virheitä. Raportissa todettiin, että Satakunnan hyvinvointialueen on syytä parantaa taloustietojen oikeellisuutta, niin että tiedolla johtaminen vahvistuu ja kansallinen tietopohja saadaan kattavaksi ja alueellisesti vertailukelpoiseksi.

[Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Satakunnan hyvinvointialueella – Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2024 \(urn.fi\)](#)

Satakunnan hyvinvointialueella vuonna 2024 käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen tuloksena tiedolla johtamisen yksikkö on pienentynyt seitsemän hengen yksiköstä neljän hengen yksikköön ja muutosohjelmaan liittyvien organisaatiomuutosten takia tiedolla johtamisen yksikkö lakkautettiin. Tiedolla johtaminen toimintona siirtyi Strategia ja järjestäminen -vastuualueelta konsernipalvelujen toimialueen ICT-palvelujen vastuualueelle tiedonhallinta-yksikköön.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tiedolla johtaminen nähdään välttämättömäksi toimintatavaksi jokapäiväisessä työssä hyvinvointialueella, oli sitten kysymys työntekijästä tai päätöksentekijästä. Koulutukset esim. kirjaamisen tärkeydestä asiakas- ja potilastietojärjestelmiin on ollut edellytys oikeaan tietopohjaan mm. hyvinvointialueiden rahoituksessa.

Lautakunta näkee osallistumisen kansalliseen tietojohdamisen kehittämishankkeeseen hyvänä asiana.

Organisaation tiedolla johtaminen on edellytys menestyksekkäälle tiedon käyttämiselle. Tiedon käyttäminen on usein päivittäistä, hetkelistä ja suoraan käytännön tilanteisiin liittyvää. Tietoa käyttävät työntekijöiden lisäksi esimerkiksi asiakkaat, omaiset, viranomaiset ja ammattilaiset muissa organisaatioissa.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Lautakunta on huolissaan tiedolla johtamisen resursoinnista. Lautakunta suosittelee tiedolla johtamiseen panostamista riippumatta toiminnon organisatorisesta asemasta. Tiedolla johtamisen koulutusta tulee jatkaa ja viestittää jo käytössä olevista tiedolla johtamisen työkaluista tehostaa.

5.5. Digitaaliset palvelut

Tarkastuslautakunta on arviointityössään tutustunut hyvinvointialueen digitaalisiin palveluihin. Arvioinnissa nousi esiin, että loppuvuonna 2024 tilanne oli, että hyvinvointialueella oli käytössä monta eri kanavaa eli tilanne oli varsin sekava. Pääosin digitaaliset palvelut löytyivät verkkosivujen kautta. Kehittämistyössä keskitytään käytettävyyteen, palvelujen löytämiseen ja yksinkertaistamiseen.

Joulukuussa 2024 otettiin käyttöön Sata-sovellus. Sata-sovellus on Satakunnan hyvinvointialueen asiakkaille tarkoitettu uusi digitaalinen asiointikanava, jossa voi hoitaa sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyviä asioita. Sovellus on käytössä osassa hyvinvointialueen palveluista.

- Asiointi ammattilaisen kanssa chatin ja videovastaanoton välityksellä
- Kiireettömien viestien lähettäminen ja vastaanottaminen
- Erilaisten kyselyiden ja lomakkeiden täyttäminen
- Valtuutuksella toisen henkilön puolesta asiointi

Digitaalisten palvelujen yhtenä tärkeimpänä tavoitteena on tehostaa toimintaa ja parantaa palvelujen saatavuutta. Sovelluksessa on erilaisia chat-kanavia. Etuna chat-kanavissa on, että yksi ammattilainen voi keskustella useamman asiakkaan kanssa samaan aikaan. Tarkoituksena on puhelinasioinnin siirtäminen digitaaliseen asiointiin, jolloin puhelinasointiin pääsevät paremmin ja nopeammin ne asiakkaat, jotka eivät halua tai pysty käyttämään digitaalista asiointia.

Videovastaanotto chatin yhteydessä -palvelussa on takana hoitaja, joka keskustelee ja tarvittaessa varaa lääkäriajan. Puolesta asiointiin voi suomi.fi-valtuutuksella valtuuttaa kenet tahansa. Tämä helpottaa esimerkiksi omaisten asemaa vanhusten asioiden hoitamisessa.

Sisäisiä digitaalisia palveluita Satakunnan hyvinvointialueella on pistemäisesti esim. tilahallinta-automaatiota S-rakennuksessa, sekä materiaalihallintaa ja logistiikkaa.

Verrattuna ulkoisiin palveluihin ollaan kuitenkin huomattavasti takamatkalla. Paljon asioita hoidetaan edelleen sähköpostilla. Tilahallintaa pyritään laajentamaan. Puheentunnistuksessa on haasteita. Puheentunnistusohjelma on testissä eri ammattilaisilla. Sanelujen purussa olisi paljon säästöpotentiaalia. Myös HR:n työsuhteasioinnissa on automatisoinnilla mahdollista parantaa ja nopeuttaa prosesseja.

Tarkastuslautakunta on usein kiinnittänyt huomiota suuriin ICT-kustannuksiin. Arvioinnissa kävi ilmi, että kehitys nostaa vuosikustannuksia ja mikäli aidosti halutaan ulosmitata digitalisaation tuomia hyötyjä, myös ICT-kustannukset tulevat merkittävästi kasvamaan. Tavoitteena on, että saadaan vähennettyä käytettävien järjestelmien määrää noin kahdellasadalla ja että tieto kirjattaisiin järjestelmiin vain kerran. Lautakunnalle on kerrottu, että kustannushyötylaskelma tehdään SataPro-projektimallin mukaan kaikille ICT-projekteille tästä eteenpäin.

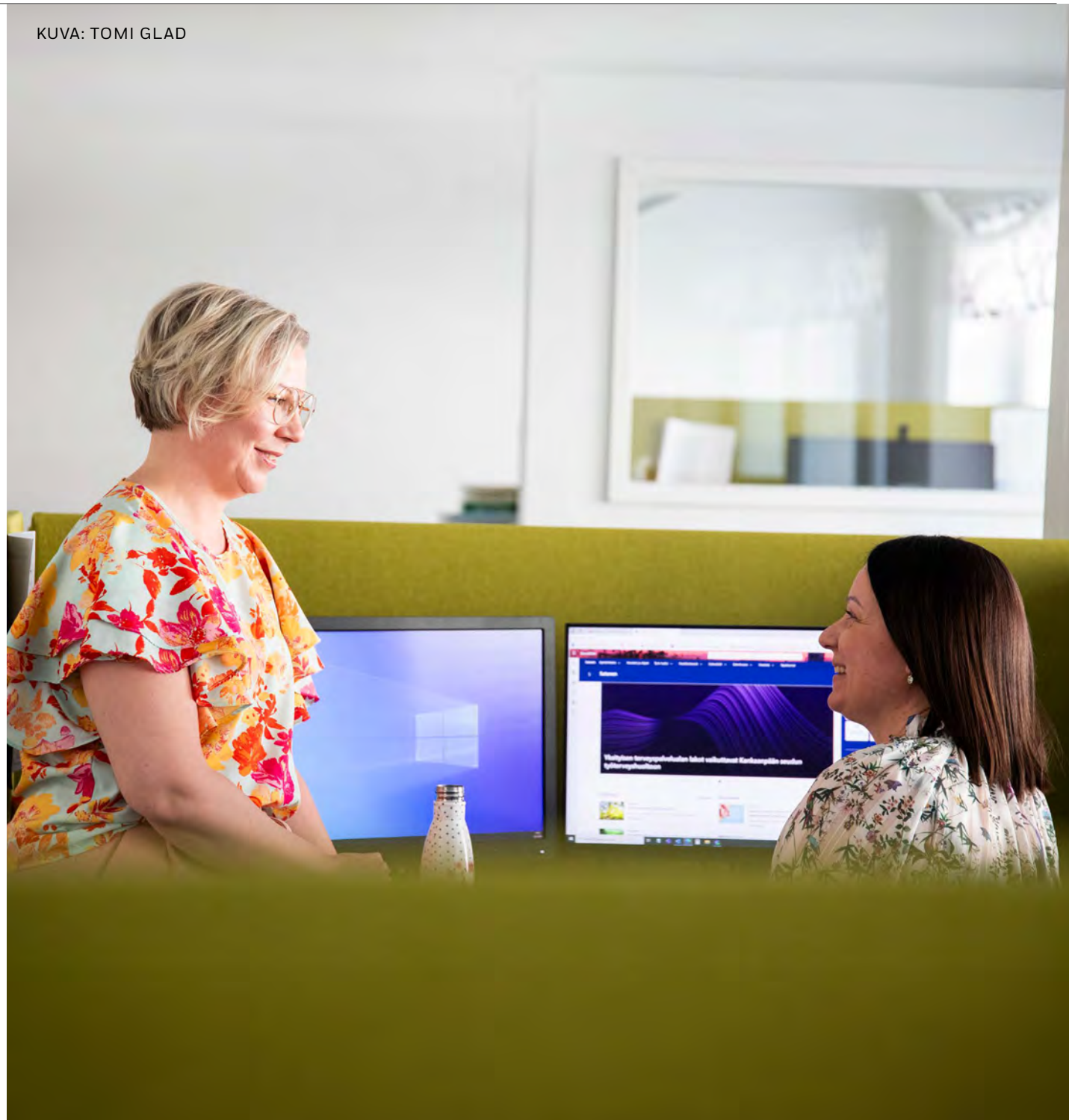
Tarkastuslautakunnan arvio:

Sata-sovelluksen käyttöönotto vuoden 2024 lopussa on jo lyhyessä ajassa parantanut palvelujen saatavuutta. Kokonaishyötyjen arviointia on vielä mahdoton tehdä. Lautakunta pitää tärkeänä asiakkaiden ja potilaiden kohtaamista ja näkee digitaalisten palvelujen lisäämisen irrottavan aikaa kohtaamistilanteisiin.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Digitaalisten palvelujen lisääminen ja käytävyyden parantaminen on jatkuvaa kehittämistä ja sitä on syytä jatkaa. Lautakunta on huolissaan siitä, miten ICT-kustannuksia voidaan hillitä ja kustannushyödyt ulosmitata. Oman työn ja ostopalvelujen suhdetta tulee tarkastella ja mahdollisesti siirtää ydinosaimista omana työnä tehtäväksi sekä kustannusten että turvallisuuden takia. YTA-alueella tehtävää yhteistyötä on tehtävä kustannusten hillitsemiseksi ja toiminnallisuuksien parantamiseksi.

KUVA: TOMI GLAD

5.6. Muutosjohtamisesta tehty selvitys

Aluevaltuutettu **Mari Kaunistola** teki 15.4.2024 valtuustoaloitteen muutosjohtamisen tilan selvittämisestä. Aluehallitus päätti 29.10.2024/348 § hyväksyä vastineen valtuustoaloitteeseen koskien Satakunnan hyvinvointialueen muutosjohtamisen tilan selvittämistä ulkopuolisella taholla. Lisäksi aluehallitus nimesi ohjausryhmän. Ohjausryhmä päätti hankkia arvioinnin FCG Finnish Consulting Group Oy:ltä. Loppuraporttia käsiteltiin aluehallituksessa 21.1.2025. Raportti on pöytäkirjan liitteenä.

[Selvitys koskien strategian toimeenpanoon liittyvää muutosjohtamista \(sata.cloudnc.fi\)](#)

Arvioinnin teemat olivat

1. Strategian ja muutosohjelman toteutuminen
2. Johtamisen rakenteet
3. Johtamisen toimintatavat

Raportissa on nostettu tärkeimmiksi huomioiksi:

Strategia ja muutosohjelma eivät toteudu optimaalisesti

- Strategia on jäänyt ylätasoiseksi eikä se juurikaan ohjaa johtamista.
- Muutosohjelmassa laskennallinen säästöpotentiaali ja suunniteltujen toimenpiteiden todelliset säästöt eivät aina näytä kohtaavan.
- Muutosohjelman epäoptimaalinen toteutuminen johtuu osin linja- ja muutosorganisaation välisestä kuilusta ja molemminpuolisen luottamuksen puutteesta.

Hyvinvointialueen johtoryhmän työssä painottuu hallinnolliset asiat

- Johtoryhmässä hallinnon edustus on laaja, kun taas palvelutuotannon (etenkin suuren sote-palvelutuotannon) edustus on niukka.
- Johtoryhmän rakenteen takia työskentelyn painopiste ohjautuu hallinnollisten asioiden valmisteluun ja toimeenpanoon.

Johtamisen toimintatapoihin kaivataan joitakin muutoksia

- Linjaorganisaatiolla on kokemus kuulluksi tulemisen, avoimuuden ja läpinäkyvyyden puutteesta muutosohjelman valmistelun ja toimeenpanon aikana.
- Muutosjohtajien rooli ja vaikutusvalta kuvautuu merkittävänä ja hallitsevana, vaikkakaan heillä ei ole lainsäädäntöön ja toimintasääntöihin pohjautuvaa vastuuta taloudesta ja toiminnasta.
- Linja- ja muutosorganisaatioiden välille on syntynyt molemminpuolinen epäluottamus/yhteistyön puute.

Hyvinvointialueen johtoryhmän johtaminen näyttäytyy autoritäärisenä

- Osallistavaa ja keskustelevaa ihmisten johtamista on vähän ja ilmapiiri on jännitteinen.
- Suurena vahvuutena on soten kansallisen tilanteen ja kehityssuuntien erinomainen tilannekuva.
- Johto on hyvin kuormittunutta. Huomattavan suuri osa on kokenut työpaikkakiusaamista viimeisen 12 kk aikana ja harkinnut työnantajan vaihtamista.

Aluehallitus merkitsi tiedoksi arvioinnin loppuraportin ja kävi asiasta keskustelun. Lisäksi aluehallitus päätti yksimielisesti, että selvitystä varten nimetty ohjausryhmä jatkaa toimintaansa sekä, että ohjausryhmää täydennetään henkilöstöjohtajalla. Ohjausryhmä raportoi aluehallitukselle.

Aluehallituksen kokousta seuraavana päivänä 22.1.2025 hyvinvointialuejohtaja **Kirsi Varhila** jätti Satakunnan hyvinvointialueelle osoitetun eronpyynnön hyvinvointialuejohtajan virasta. Aluehallitus myönsi eron 24.1.2025/19 §. Aluehallitus päätti 28.1.2025/25 § määrätä väliaikaiseksi hyvinvointialuejohtajaksi **Tero Mäkirannan** 29.1.2025 alkaen 30.9.2025 saakka, kuitenkin enintään siihen asti, että uusi hyvinvointialuejohtaja aloittaa tehtävässään.

Vt. hyvinvointialuejohtaja Mäkiranta kertoi lautakunnalle niistä toimenpiteistä ja suunnitelmista, mitä raportissa esiin tuodut havainnot edellyttävät. Aluehallituksen määräämä ohjausryhmä jatkaa hyvinvointialuejohtajan tukena niin kauan, että raportissa mainitut puutteet on korjattu. Hyvinvointialueen johtoryhmän kokoonpanoa on muutettu siten, että kaikki toimialuejohtajat ovat siinä jäseninä ja muutosjohtajat eivät enää siihen kuulu. Muutosjohtamista on muutettu niin, että sitä johdetaan linjaorganisaatiolla ja muutosjohtajat toimivat nk. asiantuntijoina. Autoritäärisestä johtamisesta on siirrytty keskustelevaan ja kuuntelevaan johtamistapaan.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Lautakunta arvioi, että selvitykselle oli tarvetta ja loppuraportti toi esiin merkittäviä havaintoja johtamisen ja varsinkin muutosjohtamisen tilasta. Lautakunnalle on tuotu tiedoksi muutokset, joita raportin perusteella on tehty ja arvioi, että ne ovat oikeansuuntaisia.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Tarkastuslautakunta suosittelee aloitettujen toimenpiteiden jatkamista ja kehittämistä, jotta luottamus ja yhteistyö paranee. Luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdon yhteistyö on välttämätöntä tavoitteiden saavuttamiseksi.

**Satakunnan
hyvinvointialue**